Приложение № 2 към Условията за кандидатстване

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР **(ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ)** **шрифт Times New Roman 12, междуредие 1,15**	
1. Географски район и население, обхванати от стратегията за ВОМР *(не повече от 2 страници)*	
1.1. Информация за територията и населението на МИГ:	
- Списък на общините, обхванати от МИГ;	Стратегията за ВОМР се разработва за територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“, в чийто състав влизат общини Долни чифлик и Бяла. Територията на МИГ е кохерентна и с непрекъснати граници.
- Списък на населените места, обхванати от МИГ;	Населените места на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ са общо 23 – 21 села и 2 града, като това са всичките населени места на общини Долни чифлик и Бяла: Община Долни чифлик (1 град и 16 села) – с.Булаир, с.Бърдарево, с.Венелин, с.Голица, с.Горен чифлик, с.Гроздьово, с.Детелина, гр.Долни чифлик, с.Кривини, с.Нова Шипка, с.Ново Оряхово, с.Пчелник, с.Рудник, с.Солник, с.Старо Оряхово, с.Шкорпиловци, с.Юнец. Община Бяла (1 град и 5 села) – гр.Бяла, с.Горица, с.Господиново, с.Дюлино, с.Попович, с.Самотино.
- Брой жители на населените места, обхванати от МИГ.	Съгласно данни на НСИ към 31.12.2020 г. на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ живеят общо 21 835 души, като разпределението им по

населени места е представено в таблицата:

Населено място (ЕКАТТЕ)	Население (брой жители)
07034 с.Булаир	149
07394 с.Бърдарево	48
10611 с.Венелин	885
15597 с.Голица	440
16050 с.Горен чифлик	1437
17912 с.Гроздьово	2330
20701 с.Детелина	768
21912 гр.Долни чифлик	6333
39801 с.Кривини	89
51963 с.Нова Шипка	203
52115 с.Ново Оряхово	209
58921 с.Пчелник	1571
63197 с.Рудник	351
68028 с.Солник	193
68998 с.Старо Оряхово	2568
83404 с.Шкорпиловци	789
86088 с.Юнец	70
0313 Община Долни чифлик	18 433
07598 гр.Бяла	2204
16078 с.Горица	103
17323 с.Господиново	221
24739 с.Дюлино	297
57635 с.Попович	575
65259 с.Самотино	2
0305 Община Бяла	3 402
Общо МИГ	21 835

1.2. Описание на географския район и карта на територията, обхваната от МИГ:

Територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ обхваща всички населени места от Община Долни чифлик и Община Бяла – общо 2 града и 21 села. Средна гъстота на населението 34,38 души на кв. км.

Триторията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ се намира в Североизточна България, в рамките на област Варна. На изток територията граничи изцяло с Черно море, на север с община Аврен, на запад - с община Дългопол а на юг с общините Поморие, Несебър и Руен.

Община Долни Чифлик включва следните населени места - гр.Долни чифлик, център на общината, с. Булаир, с. Юнец, с.Бърдарево, с. Венелин, с. Голица, с. Горен чифлик, с. Гроздьово, с. Детелина, с.Кривини, с. Нова Шипка, с. Ново Оряхово, с. Пчелник, с. Рудник, с. Солник, с. Старо Оряхово, с. Шкорпиловци; Община Бяла включва следните населени места -гр. Бяла, с. Горица, с. Господиново, с. Дюлино, с.Попович, с. Самотино;

Съгласно административно-теритоалното деление на страната, община Долни чифлик и община Бяла са част на Североизточен район за планиране от ниво NUTS 2 и попадат в границите на област Варна от ниво NUTS 3[1].

Община Долни чифлик се разполага в Североизточна България, в подножието на Източна Стара планина в югоизточната част на област Варна. Територията ѝ е 489,09 кв. км., като обхваща част от течението на р. Камчия и част от централната част на Българското Черноморско крайбрежие.

По територия заема 2-ро място сред 12-те общини на областта, като територията ѝ съставлява 12,8% от територията на областта. Гранични на запад с община Дългопол, на северозапад с община Провадия, на север – община Аврен, на югоизток – община Бяла, на юг – община Несебър, община Поморие и община Руен от област Бургас и на изток с Черно море.

На крайморската територия на Долни чифлик са формирани 4 курортни комплекса: „Камчия – Лонгоза“, „Шкорпиловци – север“, „Шкорпиловци – юг“ и „Шкорпиловци – село“.

Община Бяла граничи на север с община Долни чифлик, на юг с община Несебър, която е част от област Бургас, на изток с Черно море.

В територията ѝ попадат част от склоновете на Източна Стара планина също има излаз на Черно море. Територията ѝ е 161,48 кв. км. и представлява 4,23% от площта на област Варна.

[1] Фиг. № 2 Карта на административни области в Република България към 31.12.2022 година, източник: Административно-териториално и териториално деление на Република България към 31.12.2022 година, НСИ

Общината се състои от 6 населени места: град Бяла, който представлява административен център, и селата Горица, Господиново, Дюлино, Попович и Самотино.

Общата територия на МИГ Долни чифлик и Бяла е 650,57 кв. км., което представлява 17 % от територията на област Варна (3819 кв. км.) и 0,59 от територията на страната (110997 кв. км.)

МИГ „Долни чифлик и Бяла“ граничи на запад с община Дългопол на северозапад с община Провадия, на север – община Аврен, на изток изцяло с Черно море, на юг с общините Поморие, Несебър и Руен, които са в териториалния обхват на от област Бургас.

2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията: *(не повече от 3 страници)*

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения, обществени обсъждания с местната общност и описание на съответствието на стратегията с Интегрираната/ите териториална/и стратегия/и за развитие на региона/ите от ниво 2:

Процесът на изготвяне на Стратегията за ВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ е извършен по договор № РД 50-116/03.04.2023 г., финансиран по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., който продължи и през 2025 с актуализирането и.

Процесът на изготвяне на СВОМР обхваща следните етапи:

- Консултиране с местната общност във връзка с подготовката на стратегията в рамките на 6 месеца. Допълнително актуализиране през април-май 2025г.
- Провеждане на обсъждания.
- Обобщаване на предложенията.
- Разработване на интегрирана (с допълващо финансиране) Стратегия за ВОМР на МИГ "Долни чифлик Бяла" 2023 - 2027, в която ще бъдат определени фондовете за финансиране, приоритетите, стратегическите цели и конкретните мерки, които ще бъдат заложени за изпълнение.

За популяризиране на процеса на разработване на Стратегията са подготвени и проведени 14 информационни работни срещи за най-малко 10 участници. Подготвени и проведени са обучения на местни лидери и заинтересовани страни – 2 броя еднодневни обучения с минимум 20 участника – местни лидери, екип на МИГ и потенциални бенефициенти по СВОМР. Извършени са проучвания и анализи на територията – Анализ на местните потребности и социално-икономически потенциал на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и Проучване и анализ на заинтересованите страни в разработването и предлагането на стратегия за Водено от общностите местно развитие за периода 2023-2027 година на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“.

Допълнително проведени срещи с местно население- 4бр.

В периода 20.06.2023г-10.05.2025. е проведена широко мащабна информационна разяснителна кампания със следните цели:

- Широкомащабно информиране на местното население относно подхода ВОМР и възможностите за финансиране на стратегиите от повече от един фонд;

- Консултиране с местната общност;
- Анализиране на местните потребности и социално икономически потенциал на територията на МИГ "Долни чифлик и Бяла";
- Проучване, анализ и идентифициране на групите заинтересовани страни през новия програмен период;
- Насърчаване включването на местното население в разработването и бъдещото прилагане на СВОМР;
- Запознаване с подготовката и консултирането на Стратегията;
- Проведени срещи, семинари, конференции, обучения, обществени обсъждания с местната общност.

Проведени са следните информационни срещи:

На територията на община Долни чифлик:

На 20.06.2023 г. в с. Гроздьово;

На 21.06.2023 г. в гр. Долни чифлик;

На 21.06.2023 г. в с. Старо Оряхово;

На 22.06.2023 г. в с. Шкорпиловци;

На 23.06.2023 г. в с. Пчелник;

На 27.06.2023 г. в с. Венелин;

На 28.06.2023 г. в с. Горен Чифлик;

На 29.06.2023 г. в с. Голица;

На 30.06.2023 г. в с. Солник.

На територията на община Бяла:

На 20.06.2023 г. в - гр. Бяла;

На 21.06.2023 г. в с. Господиново;

На 22.06.2023 г. в с. Горица;

На 23.06.2023 г. в с. Дюлино;

На 26.06.2023 г. в с. Попович.

На 15.04.2025 г. в с. Старо Оряхово;

16.04.2025г. в град Долни Чифлик

На 08.05.2025г. в град Долни чифлик

На 09.05.2025г. в град Бяла

Наред с това Стратегията беше представена на заседания на Общинските съвети на двете общини. Беше публикувана за обществено обсъждане на сайта на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“, както и публикувана в електронна местна медия.

В информационните срещи са взели участие **над 250** души от територията на МИГ.

Процесът на разработване и съгласуване на стратегията беше проведен при спазване на принципа „отдолу – нагоре“, като в него се включиха представители на всички групи заинтересовани лица, идентифицирани в проучванията и анализите, в т. ч. уязвимите групи и много млади хора от територията на МИГ.

Проектът на стратегия за ВОМР на МИГ „Долни чифлик – Бяла“ беше одобрен от колективния върховен орган на МИГ след описаните публично проведени консултации, обсъждания, информационни срещи и др. със заинтересованите страни от територията на бъдещото й прилагане.

Описание на съответствието на стратегията с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северозточен район.

Стратегията за ВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ е изготвена в съответствие с ИТСР на СИР, като я доразвива и допълва на местно ниво. Съответствието между двата документа е както следва:

Приоритет и специфични цели на СВОМР	Приоритет и специфични цели на ИТСР на СИР	Съответствие
Приоритет 1 „Развитие на местната икономика“ Специфична цел 1.1. „Развитие на селското стопанство на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ Специфична цел 1.2. „Развитие на неселскостопански дейности на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“	Стратегически приоритет 1 „Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб“ Специфична цел 1.1. „Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж“ Специфична цел 1.2. „Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие“	И в двата стратегически документа ИТСР и СВОМР по приоритет 1 се предвиждат дейности за подкрепа на икономиките на съответните територии. В ИТСР се предвиждат дейности за подкрепа на селското стопанство (Цел 1.2.2. „Устойчиво селско стопанство и активизиране на селските райони“), които напълно съвпадат с предвидените в СВОМР дейности. Също така Цел 1.2.3. „Разнообразяване на регионалния туристически продукт чрез активно устойчиво включване на природното и културното богатство“ на ИТСР съвпада с целите на местната общност от територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ и на СВОМР за използване на местните природни

		условия и културно и историческо наследство за повишаване на интереса към територията.
Приоритет 2 „Подобряване на условията за живот, състоянието на околната среда, подобряване на достъпа до пазара на труда и успешно прилагане и популяризиране на СВОМР и развитие на сътрудничеството“ Специфична цел 2.1. „Подобряване на основни обществени услуги и състоянието на инфраструктурата и достъпа до пазара на труда на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ Специфична цел 2.2. „Запазването на духовния и културния живот и околната среда на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ Специфична цел 2.3. „Успешно прилагане на СВОМР чрез дейности за управление и популяризиране и развитие на сътрудничеството на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ с МИГ от България и ЕС“	Стратегически приоритет 2 „Постигане на равен достъп до качествено образование, здравеопазване и социални услуги. Социално включване“ Специфична цел 2.1. „Инвестиции в образование и умения“ Специфична цел 2.2. Подобряване на достъпа до качествени здравни и социални услуги Стратегически приоритет 3 „Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда“ Специфична цел 3.1. „Бърза и сигурна транспортна и цифрова свързаност“ Специфична цел 3.2. „Градско възстановяване и интегрирано развитие“ Специфична цел 3.3. „Запазване и подобряване качеството на околната среда“ Специфична цел 3.4. „Трансгранично и транснационално сътрудничество“	Приоритет 2 на СВОМР е насочен към подкрепа за безработните. Това е в допълнение и продължение на залегналите в Стратегически приоритет 2 на ИТСР и по специално Специфична цел „Инвестиции в образование и умения“ и Цел 2.2.2. Предоставяне на социални услуги. Предотвратяване на рисковете за социално изключване на ИТСР, тъй като основна цел на СВОМР е интеграция на малцинствата и уязвимите групи. СВОМР и Стратегическите приоритети на ИТСР предвиждат дейности за опазване на околната среда (включително управление на отпадъците), Запазване на духовното и културно наследство, сътрудничество и развитие и подобряване на условията за живот. Приоритет 3 на СВОМР допълва и доразвива Стратегически приоритет 3 на ИТСР, фокусирайки се на по-ниско административно ниво – сдружение на общини, като е насочен към развитието на територията на МИГ, част от Североизточния район.

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в процеса на съгласуване на стратегията:

В процеса на изготвяне на СВОМР 2023 – 2027 г. на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ са проведени редица събития като:
– информационни срещи с участието на представители на публичния, стопанския и нестопанския сектор от територията на МИГ, в които са включени участници от всички заинтересовани от изпълнението на СВОМР 2023 – 2027 г. страни;
– обучения на представителите на МИГ и хора от територията – местни лидери, потенциални кандидати за финансиране по СВОМР 2023 – 2027 г., представители на публичната влас, неправителствения сектор и бизнеса.
– обсъждания на СВОМР 2023 – 2027 г. с участието на широката общественост от територията на МИГ – всички интересуващи се от прилагането на стратегията и възможностите, които предоставя.
Всички срещи обсъждания са предизвикали голям интерес и са преминали с голяма активност от страна на местните жители, участвали в тях. На проведените срещи са участвали всички идентифицирани заинтересовани страни от територията на МИГ, които изцяло подкрепят МИГ и изготвянето на СВОМР за програмния период 2023 – 2027 г., както следва:
1.Представители на стопанския сектор в т.ч. еднолични търговци, земеделски производители, кооперации, представители на търговски дружества, микро, малки и средни предприятия;
2.Представители на нестопанския сектор, в т.ч. НПО, читалища, културни институции, граждани, сдружения за промотиране на територията;
3.Представители на публичния сектор, в т.ч. общинска администрация, образователни институции.

3. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията: *(не повече от 10 страници)*

3.1. Описание на ситуацията на територията на МИГ към момента на кандидатстване:

1. Териториален обхват и географско местоположение на МИГ „Долни чифлик и Бяла“
Триторията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ се намира в Североизточна България, в рамките на област Варна. На изток територията граничи изцяло с Черно море, на север с община Аврен, на запад - с община Дългопол а на юг с общините Поморие, Несебър и Руен. Общата територия на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ е 650,57 кв. км., което представлява 17 % от територията на област Варна (3819 кв. км.) и 0,59 от територията на страната (110997 кв. км.).
В състава на МИГ влизат териториите на община Долни чифлик и община Бяла. Община Долни чифлик се разполага в Североизточна България , в подножието на Източна Стара планина в югоизточната част на област Варна. Територията ѝ е 489,09 кв. км., като обхваща част от течението на р. Камчия и част от централната част на Българското Черноморско крайбрежие. По територия заема 2-ро място сред 12-те общини на областта, като територията ѝ съставлява 12,8% от територията на областта. Гранични на запад с община Дългопол, на северозапад с община Провадия, на север – община Аврен, на югоизток – община Бяла, на юг – община Несебър, община Поморие и община Руен от област Бургас и на изток с Черно море.
На крайморската територия на Долни чифлик са формирани 4 курортни комплекса: „Камчия – Лонгоза“, „Шкорпиловци – север“, „Шкорпиловци – юг“ и „Шкорпиловци – село“.
Община Бяла граничи на север с община Долни чифлик, на юг с община Несебър, която е част от област Бургас, на изток с Черно море.
В територията ѝ попадат част от склоновете на Източна Стара планина също има излаз на Черно море. Територията ѝ е 161,48 кв. км. и представлява 4,23% от площта на област Варна.

Общината се състои от 6 населени места: град Бяла, който представлява административен център, и селата Горица, Господиново, Дюлино, Попович и Самотино.

2. Природни ресурси на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“

Територията на община Долни чифлик е с преобладаващо невисоки наклони и е благоприятен за развитието на земеделска дейност, гражданско и промишлено строителство. При устието на р. Камчия и р. Фъндаклийска е разположена най-дългата на българското черноморско крайбрежие пясъчно-плажната ивица. Микроклиматичните особености на бреговата зона разрешават сравнително продължителен курортен сезон.

Релефът на община Бяла може да се определи като хълмист и ниско планински. В западните и северните части попадат източните склонове на Камчийска планина, част от източна Стара планина. Общата структура на северната и средната част от територията наподобява плато съставено от няколко наклонени косо и разположени ветрилообразно хребета с посока юг – югоизток, които завършват рязко във водите на Черно море. Образуваният скалист бряг има характерна структура поради състава на скалите, предимно варовици и пясъчници/мергели, като част от него е защитен като приодна забележителност „Белите скали“. Средната надморска височина на територията на общината е 150 м. Климатът е умерено-континентален с изразено черноморско влияние. Средната годишна температура е 12 °C за община Долни чифлик и около 12,6 °C за община Бяла. В района зимата е сравнително мека, пролетта прохладна, лятото – сухо, слънчево и топло, есента – топла и продължителна. Минималните средномесечни температури са през месеците януари и февруари - 0°C, а най-високи са през месеците юли и август.

Територия на община Долни чифлик се отнася към границите на Черноморския водосборен басейн. През цялата северна част на общината - от запад на изток, преминава почти цялото течение на река Камчия с дължина от 48 км, с малко изключение в Община Аврен. Цялото течение на Фъндъклийска река преминава в югоизточната част, а в най-южната част, в землищата на селата Голица и Бърдарево – горното течение на река Двойница.

На територията на общината има изградени пет язовира - „Рудник“, „Долни чифлик“, „Торсуна“, „Юнец“ и „Пчелник“, водите на които се използват предимно за напояване на земеделските земи в Долнокамчийската долина. По ходроложка характеристика община Бяла е бедна на питейни води и не може да разчита на собствени водоизточници за задоволяване на потребностите и това налага почти напълно водоснабдяване от съседни територии. Общата водосборна площ на реките, преминаващи през община Бяла или попълващи оттока си от нейна територия, възлиза на 640,7 кв. км., но само 168,1 кв. км. са в територията на общината. Минералните води на територията са богати на желязо, йод и бор. Термални минерални води са разкрити в източната част на общината в района на с. Шкорпиловци в район “Долна Камчия”(община Долни Чифлик). Водата съдържа минерали с промишлено и балнеоложко значение.

Почвите в по-голямата част от територията на община Долни чифлик черноземните почви, а в планинската част – ливадни. За Камчийската низина е характерно преобладаването на алувиално ливадните почви.

Почвите на територията на община Бяла са следните почвени типове: излужени и карбонатни черноземи – разпространени са в централната и южна равнинната част на общината; сивите и каneленитe горски почви, характерни за северната и западна нископланинската и хълмиста част на общината в горските масиви; алувиално-ливадните почви се срещат по долините на реките.

Въпреки липсата на рудни изкопаеми полезните изкопаеми могат да се определят като природен ресурс със значим потенциал за развитието на промишлеността в общината. Край голяма част от населените места има разработени малки кариери за пясък, чакъл и глина, предимно за задоволяване строителните нужди на местната общност. Също таща долночифлишката газонефтена област се оценява като широкоперспективна по отношение на запаси от нефт и газ.

Територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ обхваща 294 412,97 ха горска територия - 9081,97 ха в община Бяла и 285 33,1 ха в община Долни чифлик.

Автотранспортът е източник на замърсяване на въздуха в прилежащите ивици до пътните артерии. Замърсяването е със серни и азотни оксиди, въглероден оксид, олово, полиароматни въглеводороди. Изложени на такова замърсяване са жилищните територии на с. Старо Оряхово, с. Рудник, гр. Долни чифлик и с. Гроздьово, през чиито територии минават оживените пътища Варна – Бургас и Старо Оряхово – Провадия.

На територията на общината Долни чифлик са регистрирани 20 защитени територии обявени по реда на Закона за защитените територии (ЗЗТ), с обща площ 1 800 ха, 3 резервата и 3 защитени местности. Биосферният резерват „Камчия“ е обявен за обект под закрилата на ЮНЕСКО. Обхваща площ от 842 ха. Територията му включва вековните лонгозни гори в долното течение на Камчия, в землището на село Старо Оряхово и е създаден да охранява най-представителната гора от този вид на Европейския континент. Територията на община Бяла попада в пространствения обхват на три защитени зони.

3. Инфраструктурна осигуреност на територията на МИГ

Пътната мрежа се характеризира с относително голямата дължина, което се дължи на характера на релефа. По отношение на настилките на пътната мрежа, преобладават асфалтовите малка част от пътищата са с трошенокаменни настилки. В над 70% от територията на МИГ състоянието на пътните настилки и на пътната мрежа е незадоволително. Същото се отнася за уличната мрежа на територията на населените места от територията на МИГ.

По отношение на телекомуникациите - територията на МИГ „Долни Чифлик“ разполага с добре изградени комуникационни мрежи. На територията работят и трите мобилни оператори В община Долни чифлик е осигурен широколентов и високоскоростен достъп до интернет във всички населени места в общината. В някои населени места с оглед подобряване на сигнала има разположени усилвателни станции, а в други като гр. Долни чифлик и в селата Голица, Рудник, Старо Оряхово и Шкорпиловци, има изградени базови станции на оператори.

Състоянието на електроенергийната система в общините Долни чифлик и Бяла е добро. Електроенергийната инфраструктура на Североизточния районе с добра изграденост и в сравнително добро състояние. На територията на област Варна се намира втората по големина теплоелектрическа централа в България „ТЕЦ Варна“. Населените места в областта са захранени чрез районни подстанции 110/20 kV чрез въздушни линии 110 kV. Подстанциите са свързани двустранно за осигуряване при аварии. Всички населени места са захранени на средно напрежение.

Управлението на отпадъците на територията на Община Бяла, област Варна, е регламентирано в приетите от Общински съвет Бяла Програма за управление на отпадъците 2015-2020 г., Наредба за управление на отпадъците на територията на Община Бяла. Общината участва в междуобщинско сдружение за изграждане на „Регионално депо за ТБО – регион Провадия“. На територията на община Бяла се генерират основно битови, строителни и селскостопански отпадъци. От общината се събират, транспортират и депонират строителни отпадъци, твърди битови и смесени отпадъци от домакинствата,

обществените сгради, търговските обекти, заведенията за обществено хранене, уличните площи и предприятията.

Системата за събиране на отпадъци на територията на община Долни чифлик, обхваща 100 % от населението. На територията на общината се генерират отпадъци от комунално-битовата дейност на населението, от производството и от строителната дейност.

Населените места на територията на МИГ са водоснабдени. На територията няма изгради пречиствателни станции, като община Бяла ползва такава при Несебър.

4. Икономика на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“

Развитието на икономика на територията на МИГ "Долни чифлик и Бяла" е благоприятно повлияно от близостта на областния административен център – Варна, геостратегическото месторазположение, достъп до комуникации– летищни комплекси и морски пристанища – Варна и Бургас и отличната транспортна обезпеченост.

Природните и географските дадености, както и придобивания с десетилетия професионален опит на населението в този район предопределят и икономическото развитие в региона. Ето защо, в Долни чифлик предимно се развива селското, горското и рибното стопанство, търговията, дърводобивната и дървопреработвателната промишленост, а на територията на община Бяла хотелиерството, ресторантьорството, селско и горско стопанство, строителство и операциите с недвижими имоти имат водеща роля.

Икономическото развитие на територията, независимо от световната икономическа криза през последните години се характеризира с позитивен ръст.

През периода 2016 – 2023 г. се отчита устойчиво и стабилно положително развитие на икономиката на МИГ „Долни чифлик – Бяла“. Като цяло се запазва непроменен броят на нефинансовите предприятия в икономиката, като се отчита незначително увеличение. Съгласно профила на икономиката основната част от предприятията са микропредприятия. Основните икономически показатели за периода 2016 – 2023г. бележат ръст, с изключение на печалбите и загубите, но при тях намалението на печалбите е по-малко от това при загубите. Ръстът в приходите от дейността на нефинансовите предприятия за изследвания период е значителен – близо 150% за територията на МИГ. Това е показател за значително повишаване на производителността на местната икономика. В съответствие с икономическото развитие се отчита постигане на високи нива на нетните приходи от продабжи на нефинансовите предприятия от територията на МИГ. Това се дъжи на увеличението от страна на предприятията от община Бяла (почти 2 пъти), но като цяло нивата на община Долни чифлик са високи и дори с увеличението са над два пъти по-високи от тези за община Бяла.

В следствие на развитието на местната икономика за периода 2016 – 2023 г. се забелязва осезаем ръст в средната работна заплата, която на територията на МИГ се повишава повече от 2 пъти.

Икономиката е със слаба диверсификация, като съществена част от икономическите дейности, предприятията и работната ръка са концентрирани в град Бяла и много малко в селата.

Като цяло икономиката се отличава с липсата на инвестиции в модернизация и иновации, както цялостно инвестиционният интерес е в сектора с недвижими имоти и няма постоянен характер. Необходима е осезаема подкрепа за развитие на всички сектори на икономиката, като чрез иновации и модернизация те да бъдат подкрепени за разширение на своите дейности и повишаване на своите печалби.

Също така е необходимо и намаляването на ресурсоемкостта на местната икономика и преминаването към кръгова икономика и чисти технологии, опазващи околната среда, чието състояние е от огромно значение не само за здравето на хората, но и за икономиката като цяло.

5. Човешки ресурси

Населението на територията на МИГ следва тенденция на намаление, което е част от започнал процес на обезлюдяване. Забелязва се отрицателен естествен прираст и отрицателен механичен прираст. По-голяма част от изселените са в трудоспособна възраст, което влошава ситуацията на пазара на труда. Намаляването на броя на изселените хора е възможно чрез предприемането на мерки за повишаване на заетостта и жизнения стандарт на населението, подобряване качеството на здравното обслужване, социалните грижи, селищната инфраструктура и др.

Като цяло за периода 2020 – 2022 г. на територията на МИГ не се забелязва промяна във възрастовата структура на МИГ, което е положителен извод, тъй като няма изявено застаряване на населението, въпреки намаляването на неговия брой.

Делът на възрастните хора остава постоянен, но е по-висок от дела на младите хора. Делът на младите леко намалява за сметка на увеличаване на дела на хората на средна възраст. Може да се направи извод, че възрастовата структура на територията на МИГ е балансирана и не е изявено негативна.

С най-висок дял са жителите с основно образование, следвани от тези със средно образование и начално и незавършено начално образование. Това е неблагоприятно, независимо от близостта до гр. Варна, където има множество висши учебни заведения от почти всички отрасли и специалности.

6. Социални дейности и социална инфраструктура на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“

Бедността и социалната изолация са два от основните социални проблеми, с които се сблъсква територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“. От географска гледна точка, тези две общини се намират в близост до един от най-големите градове в България - Варна. Въпреки това, социалната изолация е сериозен проблем. Много населени места в общината Долни Чифлик са разположени на разстояние от около 20-30 километра от града, което прави достъпа до услуги и възможности за развитие ограничен. Липсата на адекватен транспорт и инфраструктура допринася за социалната изолация на местното население.

Бедността е сериозна проблема в тези две общини. Ниските доходи и липсата на работни места са основният причини за това. Много от жителите имат ниско образование и трудно намират подходяща заетост. Фермерството е един от основните източници на доход в региона, но все повече млади хора се отказват от него поради липса на рентабилност и възможности за развитие.

Тези фактори допринасят за застаряващото население и оттеглянето на младите хора от общността, което води до още по-голяма социална изолация. Местните общински власти са задължени да насочат усилията си към повишаване на социалното благосъстояние и намаляване на бедността, като насърчават инвестиции и развитие на предприемаческата среда. Важно е да се предоставят образователни и обучителни възможности за местното население, както и да се подкрепят проекти за развитие на инфраструктурата и подобряване на достъпа до услуги за населението.

Социалните услуги имат ключова роля за подобряването качеството на живот на уязвимите групи. Тази форма на подкрепа подпомага и разширява възможностите на лицата да водят самостоятелен начин на живот и са насочени към подкрепа на подпомаганите лица за осъществяване на ежедневните им дейности. Социалните услуги в общината се предоставят в специализирани институции и в домашна

среда. На територията на МИГ има широко разгърната мрежа за социални услуги, включващи както институционални, така и социални услуги в общността за някои рискови групи от населението, сравнително добре изградена мрежа от социални, здравни, учебни заведения и места за отдих за населението. Политиката за социално включване в общината се изразява в две насоки:

- социално подпомагане на лицата в риск и на определена категория лица с висока степен на бедност;
- превенция на рискови фактори за социално изключване и изолация, водещи до попадане на трайно маргинализирани социално уязвими групи.

На територията на МИГ се полагат грижи за предоставяне на достатъчн осоциални грижи за нуждаещите се и техните нухжди, както и за интегриране на малцинствените и уязвими групи в обществото. По стратегията за ВОМР ще са разчита за подкрепа на част от тези дейности, предвид и увеличената нужда от социална подкрепа на територията на МИГ.

7. Образование

На територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ има общо 10 училища – в община Бяла функционират 2 училища и 8 в община Долни Чифлик.

В община Бяла се намират основно училище „Отец Паисий“ и Професионална гимназия по селско стопанство. И двете учиища в община Бяла са разположени в общинския център – град Бяла. Основно училище „Отец Паисий“ е построено и функционира от около 1950 г. Модернизирано е и към настоящия момент има просторен двор с волейболно и баскетболно игрища, както и детска площадка. В самата сграда са обособени столова, физкултурен салон и плувен басейн, както и две компютърни зали. През учебната 2020/2021 година в ОУ „Отец Паисий“ се обучават общо 213 деца от общо 21 учители.

В община Долни чифлик три от основните училища са средищни, което означава, че в тях се обучават деца и ученици от съседни населени места, в които няма училища Те се извозват със специализирани училищни автобуси по специална транспортна схема. Основното училище в с. Голица е „средищно училище“, както и е единствено във Варненска област със статут на „защитено училище“. Във всичките училища на територията на общината е въведена целодневна организация на учебния ден през този период.

Подобряване на качеството на предоставяните образователни услуги на територията на МИГ “Долни Чифлик и Бяла” може да се постигне чрез обновяване на сградния фонд на обектите на предучилищно и училищно образование, изграждане на нови обекти/корпуси към вече съществуващи, въвеждане на мерки за енергийна ефективност, подобряване на достъпността, модернизация на обзавеждане и оборудване, облагородяване на откритите пространства, реновиране/изграждане на спортните площадки и зелените площи за предоставяне на благоприятна среда. Също така е неоходимо и обучение на педагогическия персонал за работа с деца от малцинствата – тяхната подкрепа и въвеждането на мерки за ранно отпадане от училище за децата от тези малцинства.

8. Местна идентичност, природно-историческо наследство, и потенциал за развитие на туризма

Туризмът има голямо значение за територията на МИГ като цяло. И двете общини, попадащи в територията на МИГ, разполагат със съхранена природна среда и богато биологично разнообразие и култрно-историческо наследство. Пясъчно-плажната ивица при устието на р. Камчия и р. Фъндаклийска е най-дългата на българското черноморско крайбрежие. Климатът е благоприятен умереноконтинентален със средна годишна температура в диапазона от 11-12.5 градуса, като намаляват от морето в посока към вътрешността на района, подходящ както за развитието на селско стопанство

така и на туризма. Природната среда, съчетаваща планински и полупланински релеф, морски бряг и минерални извори е разнообразна и привлекателна за комбиниране на различен вид туризъм. Районът е част от туристическия подрайон „Северно-черноморско крайбрежие". На крайморската територия от територията на МИГ са формирани няколко курортни комплекса: района на гр. Бяла, Камчия-Лонгоза, Шкорпиловци – север, Шкорпиловци- село, Шкорпиловци-юг. Въпреки наличието на типични курорни селища на територията, населените места, които са в близост до морето, (особено к.к и село Шкорпиловци), не са засегнати от общата вълна, заляла българското черноморие в последните години на презастрояване и пренасищане с бази (хотели, почивни станции и др. подобни). Изключение от тази тенденция е гр. Бяла, където строителството на хотели/места за настаняване е засилено през последните години, но в същото време в края на 2009 г. има значителен брой започнати и недовършени строежи.

Територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла" разполага с богато културно-историческо наследство още от дълбока древност – материално и нематериално, което се идентифицира с т. н. антропогенни ресурси. Към антропогенните ресурси се отнасят всички прояви на материалната и духовна култура на населението в България. Археологическите паметници на територията на община Долни Чифлик свидетелстват за обитаване и обществен живот от далечни исторически времена. С най-голяма давност и най-трайни са следите, останали от траки и римляни. Касае се за части от изградената през Юстинианово време (527-565 г.) защитна система в източната част на Стара планина. Тя се е състояла от защитна стена „Герме", четириъгълни кули равномерно разположени по нея т.н. „Хемска порта". Тя е минавала покрай сегашните населени места Обзор, Голица и Булаир.

На територията са налице голям брой културни и исторически паметници, като територията е богата и на нематериално културно наследство. Само на територията на община Бяла официалните паметници са 45.

Общността на територията на МИГ може да използва и възможностите за културни мероприятия и атракции, свързани с особеностите на местния фолклор на т.нар. група на ваяците. Ваяците са етнографска група, първоначално населявала източните области на Стара планина - с. Голица (Гулица, общ. Долни чифлик), с. Козичино (Еркеч, общ. Поморие) и с. Аспарухово (Ченге, общ. Дългопол). Това са села с много стара история, датираща още от основаването на първата българска държава. Самите "ваяци" имат себе си за преки потомци на Аспаруховите българи.

Куртурният календар на територията на МИГ е изключително богат и е предпоставка за привличането на много гости.

Културно-историческото наследство е богато и с хилядолетна история. За него обаче не са полагани системни и целенасочени институционални грижи, поради което липсват обичайните вертикални и хоризонтални връзки с държавата и местния бизнес, няма последователна и надграждаща местна политика, поради което територията е слабо развита в това отношение. Искра на надежда засега са само читалищата и функциониращите към тях самодейни състави. Общините дават съществен принос с организацията и финансирането на различни културни прояви. Активността по популяризирането им е недостатъчна и за това ще се търси подкрепа по СВОМР.

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани от изпълнението на стратегията за ВОМР лица на територията на МИГ:

На територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла" са извършени прочувания и анализ, които включват събиране на подробна информация относно състоянието на всички сектори на територията, както и

проучване на мнението на местната общност. Въз основа на събраната и обработена информация са идентифицирани и основните заинтересовани групи от изпълнението на СВОМР за програмния период 2023 – 2027 г., тяхното влияние и ресурси. Те са представени в следващата таблица.

Заинтересована страна	Интерес на групата към проблемите и развитието на територията	Ресурси	Влияние	Отношение към СВОМР
1.Представители на стопанския сектор в т.ч. еднолични търговци, земеделски производители, кооперации, представители на търговски дружества, микро, малки и средни предприятия	Заинтересовани от възможностите за инвестиции, за намаляване на разходите, за увеличаване на произовдството и разширяване на пазарния дял. Заинтересован от възможностите за привличане на средства за решаване на проблеми, въвеждане на иновации, модернизиране, стартиране на нови икономически дейности и придобиване на пазарни предимства.	Разполагат с частни средства и управяват икономиката на територията	Голямо влияние – икономическо и социално (като работодатели)	Положително – разчитат на инвестиции в развитие на икономиката.
2.Представители на нестопански сектор, в т.ч. НПО, читалища, културни институции, граждани, сдружения за промотиране на територията	Заинтересовани от наличието на проекти за развитие на различни области от социалния живот – култура, спорт, духовен живот и др. Заинтересовани от подобряване на условията за живот и интеграцията на малцинствени и уязвими групи от обществото. Заинтересовани от опазване на околната среда, културното и историческо наследство на	Разполагат с човешки ресурс – обществениц и, местни лидери, групи от хора, които представлява т. Ограничен финансов ресурс – предимно финансиране от проекти, дарения и др.	Средно влияние – от гледна точка на настроения на населението, в следствие на полагани грижи, представеност и защита на определени групи от населението.	Много положително – разчитат на инвестиции в развитието на обществото.

	територията. Заинтересовани от развитие на гражданското общество на територията.			
3.Представители на публичния сектор, в т.ч. общинска администрация, образователни институции	Заинтересовани от местното развитие – предоставяне на качествени обществени услуги, осигуряване на подходящи условия за живот на населението.	Разполагат с финансови средства – общински бюджети, имоти и др. Разполагат с човешки ресурс – администрация на общините, общински съвети, предприятия, кметове.	Голямо влияние – инвестиции в обществени услуги и инфраструктура. Работа в полза на цялото население.	Много положително – разчитат на инвестиции в обществени услуги и инфраструктура.

3.3. Наличие на уязвими и малцинствени групи на територията на МИГ и описание на техните потребности:

Малцинствени групи:

Малцинствените групи на територията на МИГ са представени от около 8,4% хора от турски етнос и 4,4 % хора от ромски етнос.

Малцинствените групи са по-уязвими от гледна точка на социален статус, което е свързано с умения и квалификация и достъп до пазара на труда.

Представителите на ромската общност се нуждаят от огрaмотяване, повишаване на тяхното образование и квалификация, създаване и поддържане на трудовите им навици, така че да бъдат част от обществото, в което живеят.

Сравнително по-високото ниво на бедност предмино сред ромите ясно показва, че липсата на заетост е една от основните причини за бедност и социално изключване. Ето защо, основен приоритет е насърчаването на активното включване на отдалечените от пазара на труда - икономически неактивни, младежи, продължително безработни, лица на социално подпомагане, с основно или по-ниско образование и без професионална квалификация или недостиг на ключови компетентности.

Прилагането на мерки за активно включване за тези хора е ключов инструмент за намаляване на бедността и социалното изключване. Съчетаването на мерки за достъп до пазара на труда, предоставянето на качествени социални услуги и осигуряването на адекватни доходи е подход за социално включване, който обхваща целия цикъл на живота на човека и допринася за превенция на предаването на бедността между поколенията. За да се постигнат тези цели е необходимо да се развиват икономически дейности с потенциал за разкриване на нови работни места и постигане на устойчив икономически растеж. Осигуряването на достъп до услуги, и най-вече достъпът до основни здравни,

образователни и социални услуги, е друг ключов инструмент за преодоляването на последиците от бедността и социалното изключване. Именно достъпът до образование, здравеопазване и социални услуги има решаващо значение и за превенцията на социалното изключване и бедността.
В интерес на запазването на населението на територията на МИГ е включването на представителите на малцинствените групи в обществения живот на общността. Възможност за това е реализацията на проекти в рамките на СВОМР 2023 – 2027 г., включващи разкриване на нови работни места в сферата на услугите, селското стопанство и промишлеността, както и мерки за квалификация, активиране за търсене на работа, образование и др. Ще са от значение дори временно разкрити или сезонни работни места, тъй като при дългосрочно безработните, каквито са голяма част от представителите на ромската общност е важно да бъдат възстановени трудовите им навици.
С реализацията на СВОМР ще се избегне задълбочаването на бедността сред лицата от територията, които са с ниска икономическа активност, ниска трудова мобилност и липса на мотивация за труд при ниско заплащане.

Уязвими групи:
Уязвими групи са групи или общности от хора, които са в положение на риск или в неравностойно положение. Обществото трябва да подпомага онези, които страдат от уязвимост за тяхната интеграция и пълноценен живот.
Уязвимите групи не успяват да получат достъп или да се възползват от възможностите, които предлагат обществото и икономиката и стават жертава или попадат в ситуация на риск от маргинализиране и социално изключване. Причините за това са различини и разнообразни като: живот в крайна бедност или ниски доходи и материални лишения; влошени финансови условия; социални и психологически фактори; недостъпна среда; здравни и възрастови проблеми; липса или недостатъчни социални умения и образование; отношение към тях, основано на предразсъдъци; липса, ограничен достъп или неадекватни услуги и т.н.
Уязвимите групи са изправени пред по-висок риск от бедност и социално изключване от обичайния за населението. Етническите малцинства, мигрантите, хората с увреждания, бездомните, хората страдащи от зависимости, самотните възрастни и децата, лишени от родителска грижа често срещат затруднения като ниско образование, безработица или недостатъчна заетост, които могат да доведат до още по-голямо социално изключване.
Уязвимите групи се променят заедно с промените в социално – икономическата реалност. На територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ след направените социално- икономически анализ и анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите пред територията и след интервюиране на представители на местната общност са идентифицирани основни уязвими групи (подредени според броя на включените в тях хора и според мнението на анкетираните относно рискът и тяхната значимост за територията): хора със специални потребности (вкл. деца), инвалиди, самотно живеещи хора, безработни, хронично болни, хора в изолация, деца без родители, хора в риск от бедност, жертви на насилие, самотни майки.
Уязвимите групи имат общи и специфични нужди – за всички групи и за всяка по отделно.

Хора със специални потребности (вкл. деца), инвалиди, хронично болни

На територията на МИГ тази група обединява лица с различни специалн ипотребности, нуждаещи се от медицински, терапевтични и асистентски грижи. Голяма част от тези лица имат нужда от подобрен достъп до градската среда и обществените сгради, тъй като имат затруднения с придвиждването в населените места на територията на МИГ, както и с посещението в обществените сгради.
В допълнение тези групи се нуждаят от:
- Необходимост от качествени здравни услуги и рехабилитация;
- Необходимост от специализиран транспорт от населените места към областните центрове, където може да се получат някои здравни и рехабилитационни услуги, които липсват в територията;
- Подкрепа за включване на пазара на труда;
- Увеличаване на доходите на лицата и техните семейства;
- Включване в социалния живот на общността;
- Подкрепа за техните семейства;
- Достъпна градска среда.

Голяма част от посочените потребности остават незадоволени за повечето хора в територията.
За хората с увреждания следва да се предвидят мерки за осигуряване на заетост. В подкрепа на създаването на условия за достоен и независим живот на хората с увреждания е приета Национална стратегия за дългосрочна грижа. Стратегията предвижда изграждане на мрежа от достъпни и качествени услуги в общността и в домашна среда, която от една страна да предотврати настаняването в специализирани институции и създаде възможност за социално включване и предоставяне на индивидуална подкрепа на нуждаещите се лица и от друга - да осигури възможност за реализиране на процеса на деинституционализация на грижата за възрастните хора и хората с увреждания и подкрепа на семействата им.
Следва да се търсят възможности за осигуряване на грижи в семейна среда на хора с трайни увреждания или тежко болни хора, чрез включване в заетост на техни близки безработни лица като лични асистенти. Освен подобряването на достъпа до социални и здравни услуги и подобряване на достъпността на средата, за хората с увреждания следва да се отдели внимание на повишаване равнището на заетост при тях, в случаите, в които тези хора могат да работят, както и до връщането в заетост на членове на семействата, полагащи грижи за зависими членове.
Реализацията на пазара на труда на хората с увреждания е един от основните инструменти за интеграция на хората с увреждания във всички области на обществения живот. Необходимо е да се подобри жизнената среда, така че тя да бъде достъпна за хората с увреждания, а също така да се увеличат предоставяните услуги за тях /медицински, транспортни, подобряващи социалния живот и др./.

Безработни, хора в риск от бедност
Равнището на безработица в на територията на двете общини в МИГ е различно, но е сравнително високо в сравнеие със средното за страната. В последните години се забелязва намаляване на безработицата на територията на МИГ, но все още има значителен брой безработни, част от които са продължително безработни. Голяма част от безработните лица са представители на уязвимите и малцинствени групи, които са с ниска квалификация и образование, като същите формират контингента от продължително безработни лица на територията. Както в цялата страна най-висока е безработицата сред лицата с основно и по-ниско образование. Затвърждава се тенденцията безработните без квалификация да доминират в структурата на регистрираните безработни. Тази група безработни е

неконкурентоспособна на пазара на труда и формира основната част на контингента на продължително безработни лица.
Ниското равнище на образование е един от основните фактори, обуславящи бедността и социалното изключване. Показателни в това отношение са данните за нивата на безработица сред лицата без или с ниско образование, като те са и основната група сред продължително безработните.
Равният достъп до образование за всички деца, независимо от техния социален статус, етнос и специфични потребности, е от ключово значение за превенцията на бедността и социалното изключване. В тази връзка, основните предизвикателства в тази област са свързани с намаляване на преждевременното напускане на училище, осигуряване на равен достъп на уязвими групи, включително и на уязвими етнически групи и децата с увреждания, до качествено образование в общообразователна среда.
Отчитайки факторите, пораждащи бедност - безработица, ниско образование, ниски доходи и т.н., е от особена важност да се предотврати предаването на бедността между поколенията, да се намали възможността ограниченият достъп до пазара на труда и ниският образователен статус на родителите да се предаде на техните деца.
Провеждането на индивидуални срещи и консултации, част от които в неформална среда, способстват за извеждане и разрешаване на комплексни проблеми, отдалечаващи младежите, продължително безработните лица, лицата над 50г,, ромите и др. групи безработни лица от трудовия пазар. Те допълват предоставяните от трудовите посредници услуги, доказали своята ефективност, като информиране, консултиране, професионално ориентиране, мотивиране, формиране на умения за търсене на работа, насочване към субсидирани работни места или към първичния пазар на труда.
Създаването на заетост в селските райони чрез инвестиции в областта на селското стопанство и неземеделските дейности, с цел икономическо съживяване на територията на селските райони и подобряване качеството на живот, е един от вариантите за подпомогане на безработните по СПРЗСР 2023 – 2027 г. С цел сигурни доходи и постоянна заетост е поставен акцент на създаването на работни места по всички инвестиционни мерки от СВОМР. Интервенциите ще допринесат за развитие на икономическия потенциал, съхраняване на демографския потенциал и социално включване на безработни от уязвимите групи в т.ч. и ромите, като по този начин способстват за икономическо възстановяване и овладяване на процеса на обезлюдяване и социално изключване. Важна в това направление е подкрепата за проекти за социално земеделие с гарантирани работни места, каквито проекти могат да бъдат подкрепени по СВОМР.

Хора, жертви на насилие, самотни майки, хора със зависимости или деца, лишени от родителски грижи. Това са групи от хора, които имат нужда от подкрепа – психологическа, социална и материална и от закрила. Децата имат нужда от постоянни грижи, образование и семейна среда. Всички членове на тази група следва да бъдат подкрепени и интегрирани постепенно в обеството посредством целенасочени и постоянни във времето грижи и подкрепа.

Самотно живеещи хора, възрастни, пенсионери
За самотно живеещите хора на 65 и повече години е важно да се осигури подкрепа за почистване, пазаруване, цепене на дърва в селата и др. под., възможност за посещение на лекар по домовете,

осигуряване на топла храна, осигуряване на възможност за качествено прекарване на времето в пенсионерски клубове или дневни центрове, където да получат и медицинска грижа и помощ.
Заетостта за неравнопоставените групи е фактор и за излизане на част от тях от капана на бедността и за реализиране на някои от задачите на социалната икономика.
Една част от пенсионерите на възраст над 65 години се нуждаят от подкрепа и обгрижване. Те имат ежедневни здравни и рехабилитационни потребности.
За социалното включване на цитираните групи освен материална и специализирана подкрепа не по-малко важни са и други сектори, като например равният достъп до култура и спорт – изключително важен фактор за социалното включване на хората с увреждания, децата от ромската общност и други уязвими групи. С оглед осигуряването на достъп до спортни обекти и съоръжения и културни обекти е необходимо да бъдат предприети мерки в следните направления: премахване на архитектурните бариери на спортните обекти и съоръжения, осигуряване на достъп до културните институции чрез ремонт и реконструкция на сградите и разработване на мерки за насърчаване на участието на представители на уязвимите групи в спортни и културни събития.
На територията на МИГ се полагат грижи за всички уязвими групи и групи в риск, като социалните услуги в общността се осъществяват в следните центрове:

- Дневен център за стари хора – гр. Долни чифлик, пл. „Тича” №1, капацитет 20 места;
- Център за социална рехабилитация и интеграция за деца с увреждания - с. Рудник, капацитет тридесет и четири деца;
- Дневен център за деца с увреждания с. Рудник;
- Център за социална рехабилитация и интеграция за деца и възрастни с увреждания - гр. Долни чифлик, пл. „Тича” №1, капацитет тридесет деца и възрастни;
- Център за настаняване от семеен тип / ЦНСТ/ за лица с психични разстройства – с .Горен чифлик, капацитет петнадесет лица;
- Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания гр. Долни чифлик, с капацитет 12+2 места;
- Защитено жилище за лица с умствена изостаналост - с. Г. чифлик, капацитет осем лица;
- Наблюдавано жилище с. Солник с капацитет осем потребители с леки психични разстройства;
- Домашен социален патронаж - гр. Долни чифлик, пл. „Тича” №1, обслужва сто и двадесет лица;
- Личен асистент;
- Общностен център за деца от 0 до 7 години и техните семейства.

Въпреки полаганите грижи, предвид демографската картина на територията на МИГ, ще бъде необходимо полагането на допълнителни грижи и разкриването на допълнителни услуги и капацитет в социалната област. В това направление ще бъдат използвани всички възможности, които предоставя СВОМР.

3.4. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията на МИГ:

Анализът се основава на получанета и обработена от извършените на територията на МИГ „Долни чифлик – Бяла“ проучванията и анализи и отразява точно силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията, както и потребностите на населението.

Силни страни	Слаби страни

1. Благоприятно природо-географско положение; 2. Равнинно-хълмист релеф, който благоприятства изграждането на селищна и пътна инфраструктура и повишава транспортната достъпност от една страна и планински от друга, които благоприятства развитието на туризма; 3. Наличните климатични, почвени и водни ресурси създават предпоставки за развитието на модерно, екологично селско стопанство и благоприятстват отглеждането на зърнени и технически култури, зеленчуци, лозя и други земеделски култури и животновъдство; 4. Съхранени природно, културно и историческо наследство; 5. Наличие на екологично чисти територии; 6. Много добър междуетнически диалог; 7. Сравнително добре запазен демографски потенциал; 8. Добре функциониращa образователна и социална системи; 9. Позитивна възрастова структура; 10. Добре развито земеделие, наличие на производствен опит и традиции в селското стопанство; 11. Наличие на природни забележителности, защитени паркове, пространства и местности с богата флора и фауна и разнообразен дивеч, с излаз на Черно море, които правят общината атрактивна за развитие на значителен брой форми на туризъм; 12. Възстановяване на поливното земеделие; 13. Наличен опит в сферата на земеделието;овощарство, лозарство,	1. Стръмен бряг, тясна плажна ивица, която се засенчва рано от запад; 2. Ясно изразена разлика между крайбрежна и тилна част; 3. Дълбоки и стръмни сухи дерета, врязани в крайбрежната зона; 4. Висок геоложки риск в бреговата зона 5. Протичащи процеси по изменение на климата; 6. Осоляване на сладки води и почви; 7. Намаляване на водните ресурси; 8. Липса на канализация в населените места и пречиствателни станции за отпадъчни води; 9. Нисък дял на хората с висше и средно образование и осезаемо отсъствие на квалифицирани човешки ресурси; 10. Невисока раждаемост и относително висока смъртност; 11. Отрицателен естествен прираст; 12. Незадоволителна образователно-квалификационна структура на заетите лица; 13. Ниски доходи на населението; 14. Функциониране на предимно микро и малки предприятия с нестабилно финансово състояние; 15. Липса инвестиции за модернизация и иновации; 16. Преобладават дребни животновъдни полупазарни стопанства; 17. Високи нива на безработица; 18. Неоползотворен туристически потенциал;

зеленчукопроизводство, пчеларство; 14. Наличен опит и традиции в сферата на туризма; 15. Богатата ресурсна база за биологично земеделие и производство на енергия от ВЕИ; 16. Липса на изоставени и необработваеми земи. 17. Добре развита преработваща промишленост; 18. Наличие на МИГ с широко представителство на всички заинтересовани страни от района; 19. опит при изпълнение на проекти по ПРСР и по оперативните програми; 20. Наличие на НКЦ от категория с „национално значение“; 21. Богат културен календар - народни традиции и културни обичаи; 22. Наличие на читалища, които съхраняват и опазват идентичността на общината и нейните народните традиции и културни обичаи; 23. Наличие на защитени територии, съгласно Закона за защитените територии /ЗЗТ/ и Защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000, съгласно Закона за биологичното разнообразие; 24. Наличие вековни дървета, обявени по Закона за биологичното разнообразие. 25. Всички населени места в общините са обхванати от системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване; 26. Общината попада в район с висок агроекологичен потенциал; 27. Наличие на път I клас преминаващ в територията на общината. През територията преминава европейски път Е-87 и в близка перспектива – автомагистрала „Черно море“ и „Хемус“;	19. Липса на адекватна консервация, реставрация и адаптация на НКЦ в селищната мрежа; 20. Липса на формирани културни зони; 21. Липса на идентифицирани и обособени културни пейзажи; 22. Затруднена достъпност до археологическите НКЦ извън териториалния обхват на населените места; 23. Липса на актуализиран списък на недвижимите културни ценности; 24. Липса на стратегия за културното наследство в общината и обща маркетингова стратегия; 25. Липса на достатъчно финансиране. 26. Проблеми свързани с качеството на атмосферния въздух, запрашеност по сухите дерета; 27. Липса на ПСОВ за всички населени места; 28. Недобра изграденост на техническата инфраструктура в индустриалните зони; 29. Недостатъчно добро състояние на елементите на градската среда.

28. Добро транспортна достъпност до индустриалните зони, оказващо позитивно влияние, както и между населените места; 29. Добро състояние на енергийната инфраструктура и телекомуникационната свързаност; 30. Наличние на система за разделно събиране на отпадъци в община Бяла; 31. Достъп до европейско финансиране и програми за развитие на човешките ресурси	

Възможности	Заплахи
1. Осъществяване на геозащитни мероприятия 2. Усъвършенстване на водоснабдителната и мелиоративната мрежа 3. Развитие на нови социални услуги; 4. Създаване на условия за задържане на населението в града чрез разработване и реализация на програми и проекти; 5. Насърчаване на спорта и спортната култура на населението чрез изграждане и реконструкция на спортната инфраструктура; 6. Модернизация на материалната база на училищата; 7. Повишаване на квалификацията на кадрите в образованието; 8. Подобряване на материалната база на здравеопазването. 9. Наличието на свободни терени предоставят възможност за изграждане на нови зони за производствени и складови дейности; 10. Налични са условия и потенциал за	1. Влошаване на възрастовата структура на населението; 2. Недобра образователна структура на населението, водеща до невъзможност за осъществяване на икономика базирана на знанието; 3. Намаляване на родилния контингент; Продължаваща емиграция на хора в трудоспособна възраст 4. Икономическата криза оказва съществено влияние върху състоянието и развитието на местната икономика; 5. Промени в европейските политики за субсидиране на земеделието; 6. Налагане на санкции и предпазни клаузи от ЕС; 7. Високи изисквания за кредитиране на земеделски производители. 8. Силни деструктивни промени в демографската ситуация на територията. 9. Влошаване на образователната и професионална структура на заетите по отношение на новите технологии

развитие на културно-познавателен, ловен и еко туризъм и развитие на интегриран туристически продукт; 11. Доизграждане, усъвършенстване и технологично обновление на инфраструктурата чрез включване в проекти на национални и европейски програми; 12. Използване финансовите инструменти на ЕС за модернизация в селското стопанство и повишаване конкурентноспособността на местната икономика. 13. Развитие на културен, рекреационен, спа-, еко-, ловен и риболовен туризъм. 14. Усвояване на термалните минерални извори, чрез създаване на балнеоложки центрове за възстановяване и рехабилитация, таласотерапия. 15. Привличане на външни инвестиции на базата на доброто геостратегическо разположение и наличието на близки пазари. 16. Привличане на съфинансиране от външни източници за решаване проблемите на територията чрез развитие формите на публично-частното партньорство. 17. Създаване на собсвена марка за региона за произведени земеделски продукти от територията; Подобряване на образователното равнище на малцинствата и социално слабите.	10. Маргинализиране и обединяване на малцинствените групи Нарастващо отчуждаване между публичните институции и гражданите, политическа апатия и неразвито гражданско съзнание.

4. Цели на стратегията, включително измерими целеви стойности за резултатите, и съответните планирани действия: *(не повече от 10 страници)*

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

Стратегията за Водено от общностите местно развитие на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ е разработена за периода до 31 декември 2027 г. и се явява продължител на стратегията, която се изпълнява в програмния период 2014 – 2020 г.

Стратегията се финансира от Европейския фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и получава допълнително финансиране съгласно ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 494 на МС от 30.12.2024 г. за определяне на правила за прилагане на подхода „Водено от общностите местно развитие" за периода 2021 - 2027 г. от Европейския социален фонд + и Европейския фонд за регионално развитие чрез програми „Развитие на човешките ресурси“ (ПРЧР) 2021 – 2027 г., „Иновации и конкурентоспособност“ (ПКИП) 2021 – 2027 г. и „Околна среда“ (ПОС) 2021 – 2027 г.

Избраните в стратегията за ВОМР мерки и дейности, включително за сътрудничество, съответстват на идентифицираните в проучванията и анализите на територията нужди, като също така са в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/1060 и Регламент (ЕС) 2021/2115 и водят до постигане на целите на СПРЗСР, както и на програмите, осигуряващи допълващо финансиране.

Стратегията за ВОМР е в пълно съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточен район и допринася за постигането на неговите стратегически приоритети и цели.

СВОМР цели многосекторното развитие на територията на МИГ и основната й стратегическа цел е **превръщането на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ в просперираща район с развита икономика, добри условия за живот и потенциал за бъдещо развитие.**

Основната цел на СВОМР ще се се постигне с изпълнението на основните приоритети и съответните специфични цели към тях.

Формулираните цели са реалистични и водят до постигане на приоритетите за периода на изпълнение на стратегията. Целите са разработени така, че да са в съответствие с потенциала и потребностите на територията. Включените мерки са консултирани с местната общност и са в съответствие с потребностите на територията, определени в анализите, като водят до постигане на целите на стратегията. С тях се цели подкрепа за въвеждането на иновации и създаването на интелигентни селища на територията на МИГ.

Приоритет 1. „Развитие на местната икономика“

Специфична цел 1.1. „Развитие на селското стопанство на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“

Мярка 1.1.1 „Инвестиции в земеделските стопанства на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ (финансирана по СПРЗСР)

Мярка 1.1.2 „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ (финансирана по СПРЗСР)

Специфична цел 1.2. „Развитие на неселскостопански дейности на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“

Мярка 1.2.1 „Инвестиции за неселскостопански дейности на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ (финансирана по СПРЗСР)

Мярка 1.2.2 „Внедряване на иновации в МСП на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ (с допълващо финансиране по ПКИП)

Приоритет 2. „Подобряване на условията за живот, състоянието на околната среда, подобряване на достъпа до пазара на труда и успешно прилагане и популяризиране на СВОМР и развитие на сътрудничеството“

Специфична цел 2.1. „Подобряване на основни обществени услуги и състоянието на инфраструктурата и достъпа до пазара на труда на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“

Мярка 2.1.1 „Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ (финансирана по СПРЗСР)

Мярка 2.1.2 „Подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ (с допълващо финансиране по ПРЧР)

Мярка 2.1.3 „Подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда на младите хора на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ (с допълващо финансиране по ПРЧР)

Специфична цел 2.2. „Запазването на духовния и културния живот и околната среда на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“

Мярка 2.2.1 „Запазването на духовния и културния живот на населението на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ (финансирана по СПРЗСР)

Мярка 2.2.2 „Повишаване на осведомеността относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика, мониторинга на отпадъците както и информационни и разяснителни кампании за заинтересованите страни и населението на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ (с допълващо финансиране по ПОС)

Мярка 2.2.3 „Повишаване осведомеността относно биологичното разнообразие и заплахите за него в целевата територия на база на мерки планирани в стратегически и планови документи в сектор биоразнообразие на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ (с допълващо финансиране по ПОС)

Специфична цел 2.3. „Успешно прилагане на СВОМР чрез дейности за управление и популяризиране и развитие на сътрудничеството на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ с МИГ от България и ЕС“

Мярка 2.3.1 „Управление, мониторинг, оценка и популяризиране на стратегията за ВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“

Мярка 2.3.2 „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“

4.2. Измерими целеви стойности за резултатите (индикатори):

4.2.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР – задължителни и специфични за МИГ:

Индикатор	Мерна единица	Количество	Източници на информация и данни
Индикатор	**Мерна единица**	**Количество**	**Източници на информация**
Подадени проектни предложения (изпълнение/продукт)	Брой	22	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Сключени договори (изпълнение/продукт)	Брой	23	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Договорена субсидия (изпълнение/продукт)	Лева	5 860 000	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Проектни предложения, включващи дейности за туризъм (изпълнение/продукт)	Брой	4	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Проектни предложения включващи дейности, водещи до опазването на околната среда (изпълнение/продукт)	Брой	5	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Проектни предложения, предвиждащи въвеждане на иновации	Брой	2	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.

(изпълнение/продукт)			
Проектни предложения, включващи дейности за достъпна среда (изпълнение/продукт)	Брой	3	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
R.41 „Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП“ (резултат)	Дял в %	30	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
R.37 „Нови работни места по подкрепените проекти“ (резултат)	Брой	14	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН, нови трудови договори и др.
R.40 „Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“ (резултат)	Брой	1	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
R.0 „Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“ (резултат)	Брой	400	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.

Изпълнени проекти, съдържащи дейности, водещи до опазването на околната среда (резултат)	Брой	5	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Внедрени иновации в следствие на изпълнените проекти (резултат)	Брой	2	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Изпълнени проекти, съдържащи дейности за туризъм (резултат)	Брой	4	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Изпълнени проекти, включващи дейности за достъпна среда (резултат)	Брой	3	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.

4.2.2. Индикатори по мерки:

Индикатор	Мерна единица	Количество	Източници на информация и данни
Мярка 1.1.1 „Инвестиции в земеделските стопанства на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“			
Индикатор	**Мерна единица**	**Количество**	**Източници на информация**
Подадени проектни предложения (изпълнение/продукт)	Брой	4	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Сключени договори (изпълнение/продукт)	Брой	4	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Договорена субсидия (изпълнение/продукт)	Лева	790 000	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ,

			оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Проектни предложения включващи дейности, водещи до опазването на околната среда (изпълнение/продукт)	Брой	2	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Проектни предложения, предвиждащи въвеждане на иновации (изпълнение/продукт)	Брой	1	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
R.37 „Нови работни места по подкрепените проекти“ (резултат)	Брой	4	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН, нови трудови договори и др.
Изпълнени проекти, съдържащи дейности, водещи до опазването на околната среда (резултат)	Брой	2	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Внедрени иновации в следствие на изпълнените проекти (резултат)	Брой	1	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Мярка 1.1.2 „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“			
Индикатор	**Мерна единица**	**Количество**	**Източници на информация**
Подадени проектни предложения (изпълнение/продукт)	Брой	2	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.

Сключени договори (изпълнение/продукт)	Брой	2	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Договорени средства (изпълнение/продукт)	Лева	200 000	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Проектни предложения включващи дейности, водещи до опазването на околната среда (изпълнение/продукт)	Брой	1	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Проектни предложения, предвиждащи въвеждане на иновации (изпълнение/продукт)	Брой	1	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
R.37 „Нови работни места по подкрепените проекти“ (резултат)	Брой	2	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН, нови трудови договори и др.
Изпълнени проекти, съдържащи дейности, водещи до опазването на околната среда (резултат)	Брой	1	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Внедрени иновации в следствие на изпълнените проекти (резултат)	Брой	1	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.

Мярка 1.2.1 „Инвестиции за неселскостопански дейности на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“			
Индикатор	**Мерна единица**	**Количество**	**Източници на информация**
Подадени проектни предложения (изпълнение/продукт)	Брой	8	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Сключени договори (изпълнение/продукт)	Брой	8	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Договорена субсидия (изпълнение/продукт)	Лева	1 460 000	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Проектни предложения, включващи дейности за туризъм (изпълнение/продукт)	Брой	4	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Проектни предложения включващи дейности, водещи до опазването на околната среда (изпълнение/продукт)	Брой	2	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
R.37 „Нови работни места по подкрепените проекти“ (резултат)	Брой	8	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН, нови трудови договори и др.
Изпълнени проекти, съдържащи дейности за туризъм (резултат)	Брой	4	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ,

			оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Изпълнени проекти, съдържащи дейности, водещи до опазването на околната среда (резултат)	Брой	2	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Мярка 2.1.1 „Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаб инфраструктура на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“			
Индикатор	**Мерна единица**	**Количество**	**Източници на информация**
Подадени проектни предложения (изпълнение/продукт)	Брой	4	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Сключени договори (изпълнение/продукт)	Брой	4	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Договорена субсидия (изпълнение/продукт)	Лева	1 500 000	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Проектни предложения, включващи дейности за достъпна среда (изпълнение/продукт)	Брой	2	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
R.41 „Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП“	Дял в %	25	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.

(резултат)			
R.40 „Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“ (резултат)	Брой	1	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Изпълнени проекти, включващи дейности за достъпна среда (резултат)	Брой	2	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Мярка 2.2.1 „Запазването на духовния и културния живот на населението на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“			
Индикатор	**Мерна единица**	**Количество**	**Източници на информация**
Подадени проектни предложения (изпълнение/продукт)	Брой	2	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Сключени договори (изпълнение/продукт)	Брой	2	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Договорена субсидия (изпълнение/продукт)	Лева	250 000	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Проектни предложения, включващи дейности за достъпна среда (изпълнение/продукт)	Брой	1	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Изпълнени проекти, включващи дейности за достъпна среда	Брой	1	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ,

(резултат)			оценки на СВОМР, ИСУН и др.	
R.41 „Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП“ (резултат)	%	5	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.	Дял в %
Мярка 2.3.1 „Управление, мониторинг, оценка и популяризиране на стратегията за ВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“				
Индикатор	**Мерна единица**	**Количество**	**Източници на информация**	
Сключени договори (изпълнение/продукт)	Брой	1	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.	
Договорена субсидия (изпълнение/продукт)	Лева	1 460 000	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.	
R.0 „Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“. (резултат)	Брой	350	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.	
Мярка 2.3.2 „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“				
Индикатор	**Мерна единица**	**Количество**	**Източници на информация**	
Подадени проектни предложения (изпълнение/продукт)	Брой	2	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ,	

			оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Сключени договори (изпълнение/продукт)	Брой	2	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Договорена субсидия (изпълнение/продукт)	Лева	200 000	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
R.0 „Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“. (резултат)	Брой	50	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.

4.3. Планирани дейности за постигане на целите и приоритетите на стратегията

При разработване на Стратегията за ВОМР на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за програмния период 2023 – 2027 г. е използван комплексен подход на съответствие със законодателната и програмната рамка на подхода ВОМР и на базиране на върху характеристиките, спецификите и нуждите на територията на МИГ. Въз основа на този подход в СВОМР са определени приоритетите, целите и мерките, с които те могат да бъдат постигнати. По същата логическа рамка ще се изпълнява и СВОМР, т.е. при спазване на законодателната и програмната рамка на подхода ВОМР и въз основа на нуждите, потенциалът за развитие и спецификите на територията.

Планираните дейности за постигане на приоритетите, целите и крайните резултати на СВОМР следват логиката на изготвяне на СВОМР, на мнението на местните жители и са съобразени с програмните и законови изисквания по подхода ВОМР. Палитрата на дейности, които МИГ ще изпълнява включва дейности за информиране и популяризиране на СВОМР, дейности за договаряне на средствата по различните мерки и дейности за публичност. В тези основни групи са включени множество задачи, които МИГ ще изпълнява и които са взаимосвързани помежду си. Тяхното комплексно прилагане ще доведе постигане на целите и приоритетите на стратегията и до нейното успешно изпълнение.

Стратегията съдържа 1 основа цел, 2 приоритета и 5 специфични цели. За тяхното постигане в СВОМР са включени и 7 мерки, финансирани от СПРЗСР, изпълнението на които ще се извършва от МИГ в взаимодействие с местната общност и отговорните за прилагането на подхода ВОМР управляващи органи на програмите, които финансират стратегията. Мерките с с допълващо финансиране ще се изпълняват съгласно разпоредбите на ПМС № 494 от 2024 г.

Изпълнението на Стратегията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ ще бъде в съответствие с изискванията на чл.3, параграф 3 на Реламент 2021/1060 на ЕК, който определя основните задачи на МИГ при изпълнението на стратегии за ВОМР. Също така, изпълнението ще е в съответствие и със Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление, Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023 – 2027 г., Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027 г., Програма „Околна среда“ 2021 – 2027 г. и Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021 – 2027 г.

Местната инициативна група прилага недискриминационна и прозрачна процедура и обективни критерии за подбор на проекти към стратегията за ВОМР.

Подборът на проекти по всяка мярка ще се извършва посредством определените за всяка мярка критерии за избор и в съответствие с прозрачна и предварително оповестена на всички потенциални бенефициенти процедура. Подборът на проекти ще се извършва периодично по една или група подмерки от СВОМР.

Не по-късно от 30 ноември на предходната година УС на МИГ ще одобрява и публикува на електронната страница на МИГ индикативен график за приемите по съответните мерки/подмерки от стратегията за ВОМР за следващата календарна година. Управителният съвет на МИГ взима решение за обявяване на подбор на проекти при съобразяване с индикативния график и одобрява покана за прием на заявления от потенциални получатели на финансова помощ.

В годината на одобряване на СВОМР, УС на МИГ ще приеме индикативен график за прием на проекти в срок до два месеца от подписване на договор за одобрение на СВОМР, ако е възможно да бъде реализиран прием на проекти през същата. Периодът за прием на проекти се определя с решение на УС на МИГ, но не може да е по-малък от 2 месеца.

За изпълнение на Стратегията, МИГ ще поддържа деловодна система и архив, от които може да бъдат проследени актовете на органите на МИГ, ще информира, консултира и подпомага подготовката на проекти на потенциалните кандидати и изпълнява всички останали дейности, съгласно чл. 33 на Реламент 2021/1060 на ЕК.

За изпълнение и популяризиране на стратегията за ВОМР, МИГ ще извършва редица дейности за:

- информиране на местното население – информационни срещи, семинари, конференции и др.; публикации в местни медии и интернет сайтове; изготвяне и разпространение на рекламни материали, рекламиращи стратегията и подхода ВОМР;

- обучение на местното население по въпроси, свързани с прилагането на стратегията за ВОМР;

- консултиране на местното население по въпроси, свързани с кандидатстването с проекти към стратегията и други, които се отнасят до нейното изпълнение;

- извършването на проучвания и анализи на територията, свързани с прилагането на стратегията;

- организирането и провеждането на различни събития за популяризиране на стратегията – фестивали, концерти, изложби и др.

- всякакви други дейности, свързани с повишаване на информираността и капацитета на местната общност за прилагане на стратегията за ВОМР.

Местната инициативна група и получателите на финансова помощ при изпълнение на стратегията за ВОМР осигуряват публичност на дейността си и на източниците на финансиране съгласно изискванията европейското законодателство.

За осигуряване на публичност за своята дейност МИГ ще публикува на интернет страницата си и следната информация:

1. одобрената стратегия за ВОМР, първоначално одобрения бюджет и всички последващи изменения;

2. всички решения и протоколи от заседания на колективния управителен орган и колективния върховен орган;

3. актуален списък на членовете на колективен върховен орган и на членовете на колективния управителен орган, съдържащ данни за адресната регистрация на физическите лица или седалището и адреса на управление на юридическото лице, сектор, на който е представител и групата от заинтересовани лица, които представлява;

4. устав на МИГ и неговите изменения и допълнения;

5. регистър на обществените поръчки, който съдържа информация за избрани изпълнители, дейности, срок и стойност на поръчките;

6. профил на купувача съгласно Закона за обществените поръчи;

7. списък на физическите и юридическите лица, с които МИГ има сключен договор, както и предмета на сключения договор;

8. електронен регистър с проектите, подадени по стратегията за ВОМР;

9. всички декларации за липса/наличие на конфликт на интереси на членовете на комисията за избор на проекти;

10. критерии за оценка на проектите;

11. решенията на комисията за избор на проектите и на колективния управителен орган за одобрение на проектите;

12. всички правила за работа на МИГ;

13. доклади за дейността и финансовите отчети за дейността на МИГ, представени в Централния регистър при Министерството на правосъдието;

14. годишни доклади за отчитане изпълнението на стратегията за ВОМР, представяни пред водещия фонд - ЕЗФРСР.

5. Описание на мерките: *(не повече от 4 страници за всяка мярка)*

Мерки и дейности финансирани от ЕЗФРСР:

Общи условия по ЕЗФРСР и останалите финансиращи фондове за всички мерки на СВОМР:

1. Основна цел:

Стратегията за ВОМР и включените в ней приоритети, специфични цели, мерки и дейности, включително за сътрудничество, са в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/1060 и Регламент (ЕС) 2021/2115, ИТСР на Североизточен район и водят до постигане на целите на СПРЗСР.

2. Допустими кандидати:

Допустимите кандидати/бенефициенти по стратегията за ВОМР са с постоянен адрес или седалище на територията на МИГ „Долни чифлик - Бяла“.

3. Допустими дейности:

По стратегията за ВОМР са допустими дейностите съгласно раздел 13.3 „Видове допустими дейности по мерките от стратегиите за ВОМР“ от УСЛОВИЯТА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г.

По стратегията за ВОМР са недопустими дейностите съгласно раздел 13.4 „Недопустими дейности“ от УСЛОВИЯТА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г.

4. Допустими разходи:

По стратегията за ВОМР са допустими разходите съгласно раздел 14.1 „Разходи, допустими за финансиране“ от УСЛОВИЯТА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г.

По стратегията за ВОМР са недопустими разходите съгласно раздел 14.2 „Недопустими за подкрепа чрез стратегиите за ВОМР разходи“ от УСЛОВИЯТА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г.

5. Финансови параметри на проектите - минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект

Максималният размер на допустимите разходи за един проект към стратегията за ВОМР не може да надвишава левовата равностойност на 200 000 евро.

Минималният размер на допустимите разходи за един проект към стратегията за ВОМР не може да е по-малък от левовата равностойност на 2 500 евро.

Проектите се изпълняват на територията на МИГ „Долни чифлик – Бяла“. За проектите, предвиждащи икономически дейности, кандидатите следва да представят бизнес план, доказващ устойчивост и финансова жизнеспособност на проекта. За проектите, предвиждащи непроизводствени инвестиции и дейности, кандидатите следва представят анализ разходи - ползи, от който да е видно, че проектното предложение няма да генерира приходи, или ако генерира, същите се разходват само за нестопанските цели на кандидата, свързани изцяло с целите на проекта.

6. Интензитет на финансовата помощ

За всички мерки от стратегията за ВОМР интензитетът на помощта не може да надвишава определения в Регламент (ЕС) 2021/2115.

7. Приложим режим на минимални/държавни помощи

За стратегията за ВОМР се прилагат условията на Регламент (ЕС) 2022/2472 на комисията от 14 декември 2022 година относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз и Регламент (ЕС) 2021/1237 на Комисията от 23 юли 2021 година за изменение на Регламент (ЕС) № 651/2014 за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (текст от значение за ЕИП) е Регламент (ЕС) 2023/2831 от 13 декември 2023 г.

Членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз не се прилагат при изпълнение на проект, финансиран изцяло или частично от ЕЗФРСР, включващ само нестопански (неикономически) дейности и изпълняван от лице, регистрирано по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за народните читалища или от община, или от музей или културна организация по смисъла на Закона за закрила и развитие на културата, както и от Светия синод на Българската православна църква или централните ръководства на другите регистрирани вероизповедания.

СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)	

Мярка 1.1.1 „Инвестиции в земеделските стопанства на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“

1. Описание на целите на мярката

- осигуряване на инвестиции за модернизация и въвеждане на иновации в земеделските стопанства на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ за производство на конкурентоспособна и качествена земеделска продукция.

Обхват на мярката: цялата територия на МИГ „Долни чифлик и Бяла“.

2. Допустими кандидати

За подпомагане могат да кандидатстват лица, които към датата на подаване на заявлението за подпомагане са:

✓ земеделски стопани:

• физически лица или;

• юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или създадени по Закона за Селскостопанската академия;

✓ две или повече физически или юридически лица, които са регистрирали законно установена структура по реда на Търговския закон, Закона за кооперациите или по Закона за задълженията и договорите, която се създава за съвместно закупуване и ползване на материални активи за земеделски дейности в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115, които кандидатстват за колективни инвестиции;

✓ групи и организации на производители, признати като група или организация на производители, в съответствие с националното и/или европейското законодателство за организации на производители;

✓ кооперативни обединения на земеделски стопани създадени в съответствие със специализирано национално законодателство.

Изисквания към земеделските стопани и стопанства:

Земеделски стопанства – ако са съществуващи следва да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 12 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период.

Земеделските стопани със земеделски стопанства, за които е приложимо, трябва да отговарят на изискванията на Закона за ветеринарномедицинската дейност

3. Допустимите дейности

Дейностите и разходите, допустими за подпомагане трябва да са свързани с производството на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти.

Подкрепа в рамките на интервенцията се предоставя в съответствие с чл. 73 и чл.74 от Регламент (ЕС) 2021/2115 от 02 декември 2021 година само за материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, както и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност.

Допустимите за подпомагане дейности в рамките на мярката, могат да включват материални и нематериални инвестиции съгласно раздел 13.3.1 на Условията за кандидатстване. Подкрепа се предоставя за материални и нематериални инвестиции в новосъздадени (от минимум 12 месеца) и

съществуващи земеделските стопанства за покриване нуждите на същите, съобразени с техният капацитет.

Подкрепата ще бъде насочена към следните примерни дейности (неизчерпателен списък):

- Инвестиции за модернизация и механизация/инвестиции във физически активи/, свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда;

- Инвестиции за постигане съответствие с нововъведени стандарти на Общността приложими за съответните стопанства. Финансова помощ за инвестиции за постигане на съответствие с нововъведени стандарти на Съюза ще се предоставя, като с цел съобразяване с тези изисквания подпомагането може да бъде предоставено в рамките на 24 месеца от датата, на която изискванията стават задължителни за земеделските стопанства

- Инвестиции в изграждане, реконструкция/рехабилитация на съоръжения и закупуване и монтиране на оборудване, включително кладенци и съоръжения за съхранение на вода за напояване, включващи изграждането на нови и подобряване на съществуващи мрежи в стопанствата;

- Инвестиции пряко свързани с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата;

- Инвестиции за съхранение на земеделската продукция с цел запазване качеството на продукцията;

- Инвестиции в изграждане/реконструкция/закупуване на машини и съоръжения за опазване на околната среда, включително за съхранение на оборска тор;

- Инвестиции в недвижима собственост, свързана с дейността на земеделските стопанства;

- Инвестиции за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия;

- Инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление за нуждите на земеделските стопанства. Инсталациите за производство на енергия от ВЕИ не трябва да надвишава мощност от 1 мегават и трябва да са в съответствие с условията за устойчивост в Закона за енергията от възобновяеми източници;

- Инвестиции, насочени към надвишаване на изискванията за хуманно отношение към животните и повишаване на биосигурността.

Не е допустима подкрепата за основни земеделски инвестиции – закупуването на машини, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и такива, свързани с колективни инвестиции.

Не се предоставя подпомагане за дейности и инвестиции, които биха навредили на околната среда.

Инвестициите, включени в проектното предложение, трябва да са придружени от документ от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ/БД), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.

Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план.

4. Допустими разходи

- Разходи съгласно раздел 14.1.1 на Условията за кандидатстване;

- Разходи за инвестиции за модернизация и механизация/инвестиции във физически активи/, свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда;

- Разходи за инвестиции за постигане съответствие с нововъведени стандарти на Общността приложими за съответните стопанства. Финансова помощ за инвестиции за постигане на съответствие с нововъведени стандарти на Съюза ще се предоставя, като с цел съобразяване с тези изисквания подпомагането може да бъде предоставено в рамките на 24 месеца от датата, на която изискванията стават задължителни за земеделските стопанства

- Разходи за инвестиции в изграждане, реконструкция/рехабилитация на съоръжения и закупуване и монтиране на оборудване, включително кладенци и съоръжения за съхранение на вода за напояване, включващи изграждането на нови и подобряване на съществуващи мрежи в стопанствата;

- Разходи за инвестиции пряко свързани с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата;

- Разходи за инвестиции за съхранение на земеделската продукция с цел запазване качеството на продукцията;

- Разходи за инвестиции в изграждане/реконструкция/закупуване на машини и съоръжения за опазване на околната среда, включително за съхранение на оборска тор;

- Разходи за инвестиции в недвижима собственост, свързана с дейността на земеделските стопанства;

- Разходи за инвестиции за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия;

- Разходи за инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление за нуждите на земеделските стопанства. Инсталациите за производство на енергия от ВЕИ не трябва да надвишава мощност от 1 мегават и трябва да са в съответствие с условията за устойчивост в Закона за енергията от възобновяеми източници;

- Разходи за инвестиции, насочени към надвишаване на изискванията за хуманно отношение към животните и повишаване на биосигурността.

По мярката са допустими и общи разходи, свързани с проектното предложение, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проектното предложение и правни услуги, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на проектното предложение, така и по време на неговото изпълнение.

5. Финансови параметри за проектите - минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект

Минимален размер на общите допустими разходи за един проект – 10 000 лева;

Максимален размер на общите допустими разходи за едно проектно предложение – до 391 160 лева;

Максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за едно проектно предложение – до 195 580 лева.

Авансови плащания по мярката са допустими за заявяване в размер до 50% от одобрената безвъзмездна финансова подкрепа по проектите със сключени договори.

6. Интензитет на финансовата помощ

Максималните нива на подпомагане не може да надхвърлят максималния интензитет на помощта, посочен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115.

Финансовата помощ по мярката е в размер на 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

7. Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение

- Проектното предложение е свързано с инвестиции в биологично производство – 30 т.

- Проектното предложение включва дейности в сектор плодове – 30 т.

- Проектното предложение включва иновации – 30 т.

- Проектното предложение е за колективни инвестиции – 20 т.

- Проектното предложение включва дейности, водещи до опазването на околната среда – 20 т.

- Проектното предложение предвижда разкриването на 1 работно място – 20 т.

- Проектното предложение предвижда разкриването на 2 работни места – 40 т.

- Проектното предложение предвижда разкриването на 3 или повече работни места – 60 т.

Минимален праг за преминаване на проектно предложение – 40 т.

Мярка 1.1.2 „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“

1. Описание на целите на мярката

Основни цели на мярката: предоставяне на подкрепа за реализиране на добавена стойност на територията на МИГ чрез преработка и маркетинг на селскостопански продукти.

Обхват на мярката: цялата територия на МИГ “Долни чифлик и Бяла“

2. Допустими кандидати

Кандидатите преработватели на селскостопански продукти, допустими за подпомагане трябва да отговарят и на следните условия:

- да са физически или юридически лица регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите или други създадени в съответствие със специализирано национално законодателство;
- да са микро, малки или средни предприятия, дефинирани съгласно Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията.
- за микро, малки и средни предприятия - да осъществяват дейност по преработка на селскостопански продукти съгласно Закона за храните* (*ако законът е приложим за съответната дейност) от най-малко 24 месеца без прекъсване преди подаване на проектното предложение;
- да имат разработен бизнес план за дейностите по преработка на селскостопански продукти и доказващ подобряване на дейността на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности.

Кандидати пазари на производители:

- да са юридически лица регистрирани по Търговския закон;
- да имат разработен бизнес план за дейностите по проектното предложение, които трябва да съответстват на дейността на пазара на производители съгласно Закона за стоковите борси и тържищата.

Кандидатите групи/организации на производители допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да са признати от министъра на земеделието;
- да имат разработен бизнес план за дейностите по преработка на селскостопански продукти произведени от членовете на групата/организацията на производители.

Кандидатите земеделски стопани, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да са физически лица регистрирани по Търговския закон или;
- да са юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите;
- земеделските стопани следва да са регистрирани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най-малко 12 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период;
- да имат разработен бизнес план за дейностите по преработка на селскостопански продукти и доказващ подобряване на дейността на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;
- преобладаващата част (най-малко 51%) от предвидените за преработка селскостопански продукти трябва да са произведени в земеделското стопанство на кандидата.

За дейности по преработка на продукти от приложение № I от ДФЕС в продукти извън приложение № I от ДФЕС или памук не са допустими за подпомагане предприятия в затруднено положение или предприятия, които все още имат висящо нареждане за събиране вследствие на решение на Комисията,

с което дадена помощ се обявява за неправомерна и несъвместима с вътрешния пазар, освен в случаите, посочени в приложимите правила за държавна помощ, съгласно действащото към момента Европейско законодателство в областта.

3. Допустими дейности

Дейностите по тази мярка са свързани с преработката на суровини, получени при първичното селскостопанско производство и са естествено допълнение към дейностите по Мярка 1.1.1 „Инвестиции в земеделските стопанства на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“.

Подкрепа в рамките на мярката се предоставя в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115 от 02 декември 2021 година само за материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, както и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност.

Подпомагане ще се предоставя в рамките на следните производствени сектори свързани с преработката и/или маркетинг /предлагането на пазара на продукти/, описани в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз и памук:

- Мляко и млечни продукти, включително яйца от птици;
- Месо и месни продукти;
- Плодове и зеленчуци, включително гъби;
- Пчелен мед;
- Зърнени, мелничарски и нишестени продукти;
- Растителни и животински масла и мазнини;
- Технически и медицински култури, включително маслодайна роза и билки;
- Готови храни за селскостопански животни;
- Гроздова мъст, вино и оцет.

Съответствието на проектните предложения със секторите се определя въз основа на селскостопанските продукти, за чиято преработка и/или маркетинг се кандидатства, както и получените крайни продукти.

Инвестициите, допустими за подпомагане в рамките на интервенцията трябва са свързани с преработката или маркетинг на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти.

Допустимите за подпомагане дейности в рамките на интервенцията, могат да включват материални и нематериални инвестиции.

Продуктите от допустимите за финансова помощ сектори, за чиято преработка и/или маркетинг се кандидатства, трябва да са описани в приложение № I по чл. 38 от ДФЕС.

Резултатът от преработката на селскостопански продукти може да бъде продукт, който не е включен в обхвата на приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз, като проектното

предложение трябва да е в съответствие с избрания режим за прилагане на държавна помощ по интервенцията.

Инвестициите, включени в проектното предложение, трябва да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.

Материалните и нематериалните инвестиции, включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите по преработка на селскостопански продукти, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план.

Допустими дейности:

Допустимите за подпомагане дейности в рамките на мярката, могат да включват материални и нематериални инвестиции съгласно раздел 13.3.1 на Условията за кандидатстване, както и следните примерни дейности:

- Инвестиции в процеси и технологии за производство на продукти, включително такива свързани с къси вериги на доставка;
- Инвестиции, свързани с изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други недвижими активи необходими за производството и маркетинга;
- Инвестиции в инсталиране на нови машини и оборудване за подобряване на производствения процес и маркетинга;
- Инвестиции в активи за съхранение, преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване и сушене с цел запазване качеството на продукцията и суровината;
- Инвестиции в специализирани транспортни средства за превоз на суровини и/или готова продукция, включително хладилни транспортни средства;
- Инвестиции свързани с внедряването на системи за управление на качеството;
- Инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление. Инсталациите за производство на енергия от ВЕИ не трябва да надвишава мощност от 1 мегават и трябва да са в съответствие с условията за устойчивост в Закона за енергията от възобновяеми източници;
- Инвестиции за постигане съответствие със стандартите на Общността, включително пречиствателни съоръжения;
- Инвестиции в софтуер, свързан с преработвателната дейност на кандидата, включително чрез финансов лизинг.

Финансова помощ не се предоставя за дейности и разходи, включени в интервенции I.Д.2 „Инвестиции в лозаро-винарския сектор“ и I.Д.5 „Инвестиции в екологични съоръжения“ на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони. Групи и организации на производители няма да бъдат подпомагани по мярката за дейности, включени за подпомагане в техните Оперативни програми, свързани с преработка на селскостопански продукти.

4. Допустими разходи

- Разходи съгласно раздел 14.1.1 на Условията за кандидатстване;

- Разходи за строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване;
- Разходи за закупуване на нови машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане, включително безпилотни летателни системи и прилежащия към тях инвентар;
- Разходи за изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други недвижими активи необходими за производството и маркетинга;
- Разходи за закупуване на земя на стойност до 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност на проекта;
- Разходи за закупуване на сгради на стойност до 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност на проекта;
- Разходи за закупуване и инсталиране на нови машини и оборудване за подобряване на производствения процес и маркетинга в т.ч. за преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване, сушене и съхраняване, за производство на нови продукти, въвеждане на нови технологии и процеси, за опазване на околната среда, за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (за собствено потребление и собствени нужди), включително чрез преработка на растителна и животинска първична и вторична биомаса, за подобряване на енергийната ефективност и за подобряване и контрол на качеството и безопасността на суровините и храните;
- Разходи за специализирани транспортни средства, за превоз на суровини и/или готова продукция, включително хладилни такива ;
- Разходи за изграждане и/или модернизиране на лаборатории за нуждите на предприятието;
- Разходи за инвестиции за постигане на съответствие с новоприети стандарти на Общността;
- Разходи, свързани с къси вериги на доставка на храни, директни продажби или участие в местни хранителни системи
- Общи разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права

и строителен надзор в размер на до 12% от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение

- Разходи за ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, разходи за регистрация на търговски марки и процеси необходими за изготвяне и изпълнение на проекта;
- Разходите свързани за достигане съответствие с международни признати стандарти, само в случаите, в които същите част от общ проект на кандидата;
- Разходи за въвеждане на добри производствени практики, системи за управление на качеството и подготовка за сертификация в предприятията.
- Разходи за компютърен софтуер;
- Разходи за други нематериални активи, различни от софтуер (книги, филми и др.);

5. Финансови параметри за проектите - минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект

- Минимален размер на общите допустими разходи за едно проектно предложение –10 000 лева;
- Максимален размер на общите допустими разходи за едно проектно предложение – до левовата равностойност на 195 580 лева;
- Максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за едно проектно предложение – до 97 790 лева.

Авансови плащания по мярката са допустими за заявяване в размер до 50% от одобрената безвъзмездна финансова подкрепа по проектите със сключени договори.

6. Интензитет на финансовата помощ

Максималните нива на подпомагане не могат да надхвърлят максималния интензитет на помощта, посочен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115.

Финансовата помощ по мярката е в размер на 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

7. Обективни и измерими критерии за оценка на проектите и тяхната тежест

- Проектното предложение включва дейности за преработка на местни суровини от територията на МИГ:

от 20 до 30% включително от преработваните суровини са от територията на МИГ – 20 т.

от 31 до 40% включително от преработваните суровини са от територията на МИГ – 30 т.

от 41 до 50% включително от преработваните суровини са от територията на МИГ – 40 т.

над 50% от преработваните суровини са от територията на МИГ – 50 т.

- Проектното предложение предвижда въвеждането на иновация – 20 т

- Проектното предложение включва дейности, водещи до опазването на компонентите на околната среда – 20 т.

- Проектното предложение включва инвестиции в сектора на хранително – вкусовата промишленост – 20 т.

- Проектното предложение е подадено от земеделски производител, който предвижда преработка на произведена от него продукция – 20 т.

- Проектното предложение предвижда разкриването на 1 работно място – 20 т.

- Проектното предложение предвижда разкриването на 2 работни места – 40 т.

- Проектното предложение предвижда разкриването на 3 или повече работни места – 60 т.

Минимален праг за преминаване на проектно предложение – 50 т.

Мярка 1.2.1 „Инвестиции за неселскостопански дейности на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“

1. Описание на целите на мярката

Основи цели на мярката: по-голяма степен на развитие и оползотворяване на икономическия потенциал на територията на МИГ чрез инвестиции в неселскостопански дейности съгласно нейните характеристики и специфики.

Обхват на мярката: цялата територия на МИГ „Долни чифлик и Бяла“.

2. Допустими кандидати

Подпомагане в рамките на мярката получават земеделски стопани, микропредприятия и физически лица. В обхвата на интервенцията физическите лица са допустими за подпомагане само за инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към развитие на занаяти.

Земеделските стопани, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най-малко 12 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност;

- да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите.

Микропредприятията, допустими за подпомагане трябва да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите.

Физическите лица, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да бъдат регистрирани по Закона за занаятите като упражняващи занаят/и след вписване в регистър БУЛСТАТ по реда на Закона за регистър БУЛСТАТ;

- да отговарят на определението за микропредприятие, съгласно дефиницията на ЗМСП.

3. Допустими дейности

Инвестициите допустими за подпомагане в рамките на мярката трябва да са свързани с развитие на услуги в различни сектори на икономиката и други производствени неземеделски дейности, производство на продукти, които не са включени в Приложение I от Договора за функциониране на Европейския съюз, както и дейности, които са насочени към развитие на занаяти.

Подкрепа в рамките на мярката се предоставя в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115 от 02 декември 2021 година само за материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, както и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност.

Предоставя се подпомагане за инвестиции в неземеделски дейности:

- Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);
- Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.;
- Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;
- Развитие на занаяти и други неземеделски дейности;
- Дейности съгласно раздел 13.3.1 на Условията за кандидатстване.

В рамките на мярката не се финансират дейности, които водят до осъществяване на селскостопанска дейност или резултата от дейността е продукт, включен в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз.

Инвестициите, включени в проектното предложение трябва да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.

Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план.

Бизнес планът трябва да показва подобряване на дейността на предприятието и да доказва икономическата жизнеспособност на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности.

4. Допустими разходи

- Разходи съгласно раздел 14.1.1 на Условията за кандидатстване;
- Разходи за производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);

- Разходи за развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.;
- Разходи за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;
- Разходи за развитие на занаяти и други неземеделски дейности;

Допустимо е извършването на общи разходи, свързани с проектното предложение, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проектното предложение и правни услуги, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на проектното предложение, така и по време на неговото изпълнение.

5. Финансови параметри за проектите - минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект

- Минимален размер на общите допустими разходи за едно проектно предложение – 50 000 лева;
- Максимален размер на общите допустими разходи за едно проектно предложение – до 350 000;
- Максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за едно проектно предложение – до 175 000 лева.

Авансови плащания по мярката са допустими за заявяване в размер до 50% от одобрената безвъзмездна финансова подкрепа по проектите със сключени договори.

6. Интензитет на финансовата помощ

Максималните нива на подпомагане не могат да надхвърлят максималния интензитет на помощта, посочен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115.

Финансовата помощ по мярката е в размер на 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

7. Обективни и измерими критерии за оценка на проектите и тяхната тежест

- Проектното предложение включва дейности в сектор туризъм – 20т.
- Проектното предложение включва производствени неземеделски дейности (над 50% от допустимите разходи по проекта са за развитието на неземеделски дейности в сферата на производството) – 20 т.
- Проектното предложение предвижда въвеждането на иновация – 20 т.
- Проектното предложение включва дейности, водещи до опазването на компонентите на околната среда – 20т.
- Проектното предложение е подадено от земеделски производител, кандидатстващ за диверсификация на икономическата си дейност чрез подкрепа за развитие на неземеделски дейности – 20 т.
- Проектното предложение предвижда разкриването на 1 работно място – 20 т.
- Проектното предложение предвижда разкриването на 2 работни места – 40 т.
- Проектното предложение предвижда разкриването на 3 или повече работни места – 60 т.

Минимален праг за преминаване на проектно предложение – 50 т.
Минималният брой точки, необходим за одобрение на проектно предложение е 40 т.

Мярка 2.1.1 „Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаб инфраструктура на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“

1. Описание на целите и обхвата на мярката

Основни цели на мярката: осигуряване на подкрепа за инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура, които да подобрят на условията на живот на територията на МИГ и да я направят привлекателна за нейното население и гости.

Обхват на мярката: цялата територия на МИГ „Долни чифлик и Бяла“.

2. Допустими кандидати

Допустими получатели на подпомагане са общини Долни чифлик и Бяла.

3. Допустими дейности

Допустимите за финансиране дейности следва:

- да са в съответствие или да не противоречат на плановете за интегрирано развитие на община Долни чифлик и община Бяла, както и с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточен район;

- да нямат отрицателно въздействие върху околната среда по ЗООС;

- да отговарят на изискванията на заповедите за определянето на местата по Натура 2000 и плановете за тяхното управление, а когато няма издадени заповеди дейностите да са съгласувани с МОСВ, ЗЗТ, ЗБР и съответните им подзаконови нормативни актове за тяхното прилагане;

- да се изпълняват съгласно с препоръките от извършените оценки, както и условията и мерките в съответния административен акт на компетентния орган съгласно ЗООС, ЗЗТ и ЗБР и съответните им подзаконови нормативни актове за тяхното прилагане (когато е приложимо);

- строително-монтажните работи да бъдат в съответствие с приложимото национално законодателство в сферата на устройството на територията, инвестиционното проектиране и строителството в Република България;

- ако дейностите се извършват на терени, които подлежат на рекултивация съгласно чл. 11 ал 1 от ЗОЗЗ, да се представи проект за рекултивация на нарушени терени или залесяване на територите с подходящи растителни видове, когато националното законодателство изисква да се приложат тези мерки;

- за дейност „Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура“ кандидатите имат възможност да извършват допустимите инвестиции и в общинска образователна инфраструктура, която включва детска градина, основно или средно училище, и в паркове.

Не се подпомагат определени дейности, попадащи в обхвата на Програма „Региони в растеж“.

Не е допустимо включването на разходи за инфраструктура, свързани с пътища, водопреносни и канализационни системи, освен ако не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища.

Дейностите, допустими за финансиране по настоящата мярка са както следва:

1. Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях;

2. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение;

3. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди;

4. Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение;

5. Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура;

6. Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот;

7. Изготвяне на стратегия за създаване на интелигентни селища.

8. Дейности съгласно раздел 13.3.1 на Условията за кандидатстване.

4. Допустими разходи:

1. Разходи за строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях;

2. Разходи за реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение;

3. Разходи за реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди;

4. Разходи за изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение;

5. Разходи за изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура;

6. Разходи за реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на

обекти, свързани с културния живот;

7. Разходи за изготвяне на стратегия за създаване на интелигентни селища.

8. Разходи съгласно раздел 14.1.1 на Условията за кандидатстване.

Допустими са и общи разходи свързани с проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта, така и по време на неговото изпълнение.

5. Финансови параметри за проектите - минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект

- Минимален размер на общите допустими разходи за едно проектно предложение – 10 000 лева;

- Максимален размер на общите допустими разходи за едно проектно предложение – до 391 160 лева;

- Максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за едно проектно предложение – до 391 160 лева.

6. Интензитет на финансовата помощ

Максималните нива на подпомагане не могат да надхвърлят максималния интензитет на помощта, посочен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115.

Финансовата помощ по мярката е в размер на 100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

7. Обективни и измерими критерии за оценка на проектите и тяхната тежест

- Проектното предложение е насочено към създаване и подобряване на социалната инфраструктура на територията на МИГ – 20 т.
- Проектното предложение съдържа дейности за насърчаване на социалното включване на територията на МИГ – 20 т.
- Проектното предложение съдържа дейности за изграждане на достъпна инфраструктура за уязвими групи от населението – 40 т.
- Резултатите от реализирането на проектното предложение ще се ползват от 5 до 10% включително от местното население на територията на МИГ – 20 т.
- Резултатите от реализирането на проектното предложение ще се ползват от 11 до 20% от местното население на територията на МИГ – 30 т.
- Резултатите от реализирането на проектното предложение ще се ползват от повече от 20% от местното население на територията на МИГ – 40 т.
- Проектното предложение е за дейности извън общинските центрове – 20 т.
- Дейностите по проектното предложение се реализират на територията на повече от 1 населено място – 20 т.

- Проектното предложение е за опазване и подобряване на състоянието на околната среда – 20 т.
- Проектното предложение включва дейности, подкрепящи на създаването и развитието на интелигентни селища на територията на МИГ – 20 т.

Минимален праг за преминаване на проектно предложение – 50 т.

Мярка 2.2.1 „Запазването на духовния и културния живот на населението на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“

1. Описание на целите на мярката

Основни цели на мярката: предоставяне на подкрепа за съхраняването и развитието на духовния и културен живот на населението на територията на МИГ.

Обхват на мярката: Цялата територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“.

2. Допустими кандидати

- Признати за юридически лица по силата на чл. 10 от Закона за вероизповеданията (ЗВ) или
- Регистрирани като юридически лица съгласно чл. 20 от ЗВ.

3. Допустими дейности

I. Инвестиции, допустими за подпомагане и свързани с възстановяване, реставрация, ремонт или реконструкция на сгради с религиозно значение, дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства, в т.ч. закупуване и доставка на оборудване, както и дейности съгласно раздел 13.3.1 на Условията за кандидатстване.

Типът подкрепа включва:

а) Подобренията на недвижимо имущество;

б) Закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване, обзавеждане до пазарната цена на актива;

в) Нематериални инвестиции: придобиването или развитието на компютърен софтуер и придобиването на патенти, лицензи, авторски права, търговски марки.

II. Допустимите дейности трябва да отговарят на следните изисквания:

- вертикалната планировка е прилежащият терен към сградата, а с дейността свързана с вертикалната планировка, се осигурява правилното водоотвеждане, терасиране, изграждане на подходи към сгради, стъпала и подпорни зидове, както и огради, ако е необходимо;
- да се осъществяват извън населени места с развит масов туризъм и курортни комплекси, посочени в националното законодателство за прилагане на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023 – 2027 г.;

- да са в съответствие или да не противоречат на плана за интегрирано развитие на съответната община, както и с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточен район;

- да се изпълняват в съответствие с общинските планове за икономическо развитие на община Долни чифлик и на община Бяла;

- да не оказват отрицателно въздействие върху околната среда съгласно разпоредбите на ЗООС;

- да отговарят на изискванията на заповедите за определянето на местата по Натура 2000 и плановете за тяхното управление, а когато няма издадени заповеди дейността да е съгласувана с МОСВ, ЗЗТ, ЗБР и съответните им подзаконови нормативни актове за тяхното прилагане;

- да се изпълняват съгласно препоръките от извършените оценки, както и условията и мерките в съответния административен акт на компетентния орган съгласно ЗООС, ЗЗТ и ЗБР и съответните им подзаконови нормативни актове за тяхното прилагане (когато е приложимо);

- за инвестиции в обекти „Паметници на културата“, да са проведени съгласувателните процедури по реда на Закона за културното наследство (ЗКН) с Министерството на културата за защитените територии за опазване на недвижимото културно наследство;

- дейностите, свързани със строително-монтажни работи, следва да бъдат в съответствие с приложимото национално законодателство в сферата на устройството на територията, инвестиционното проектиране и строителството в Република България.

4. Допустими разходи

а) Разходи за подобренията на недвижимо имущество;

б) Разходи за закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване, обзавеждане до пазарната цена на актива;

в) Разходи за нематериални инвестиции: придобиването или развитието на компютърен софтуер и придобиването на патенти, лицензи, авторски права, търговски марки.

г) Общи разходи, свързани с изброените по-горе, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост;

д) Разходи съгласно раздел 14.1.1 на Условията за кандидатстване.

Разходите по т. „г“ не трябва да надхвърлят 12% от сумата на разходите по т. „а“, „б“ и „в“.

Оперативните разходи, свързани с предоставянето на услугите са недопустими за подпомагане по мярката.

Разходи различни от посочените в т. „б“, свързани с договора за лизинг, например марж на лизингодателя, разходи за рефинансиране на лихви, административни разходи и разходи за застраховка са недопустими за подпомагане по мярката.

Недопустими разходи – в съответствие с чл. 73, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година, не са допустими за подпомагане инвестиции и категории разходи, които включват:

1. Закупуване или наем на земя и сгради;

2. Разходи свързани със строителството/ново изграждане на сгради;

3. Инвестиции, за които се установи, че ще имат отрицателно въздействие върху околната среда;

4. Инвестиции, за които е установено двойно финансиране;

5. Разходи по които дейностите включени в проектите, са били физически започнати и/или извършени преди подаване на проектното предложение за подпомагане, независимо дали всички свързани плащания са извършени (с изключение на разходи свързани с подготовката на проектното предложение извършени преди подаването му).

5. Финансови параметри за проектите - минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект

Минимален размер на общите допустими разходи за едно проектно предложение – 10 000 лева;

Максимален размер на общите допустими разходи за едно проектно предложение – до 200 000 лева.

6. Интензитет на финансовата помощ

Интензитетът на финансовата помощ за проектите по мярката е в размер на 100%.

7. Обективни и измерими критерии за оценка на проектите и тяхната тежест

- Проектното предложение ще се изпълнява на територията на повече от 1 населено място – 20 т.
- Проектното предложение ще се изпълнява извън общинските центрове – 20 т.
- Проектното предложение предвижда дейностите да се извършват в обект с историческо значение – 20 т.;
- Проектното предложение включва дейности по обект, който не е бил подкрепян по СВОМР през програмния период 2014 – 2020 г. – 20 т.
- Проектното предложение включва дейности в обект с обществена значимост, чийто резултати ще се ползват от 200 до 1000 души включително – 20 т.

- Проектното предложение включва дейности в обект с обществена значимост, чийто резултати ще се ползват от 1001 до 5000 души включително – 30 т.
- Проектното предложение включва дейности в обект с обществена значимост, чийто резултати ще се ползват от над 5000 души – 40 т.;
- Проектни предложения, предвиждащи изпълнението на дейности извън общинските центрове – 20 т.
- Проектното предложение включва дейности за осигуряване на улеснен достъп за представители на уязвимите групи от територията на МИГ – 20 т.

Минимален праг за преминаване на проектно предложение – 50 т.

Мярка 2.3.1 „Управление, мониторинг, оценка и популяризиране на стратегията за ВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“

1. Допустими дейности

Дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране, независимо от включените в стратегиите фондове и програми, се финансират изцяло от ЕЗФРСР.

Допустими за подкрепа са дейности за управление, мониторинг и оценка на стратегиите съгласно чл. 34, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) 2021/1060, както и дейности, свързани с популяризирането на стратегиите за Водено от общностите местно развитие.

2. Допустими разходи

А. Разходи за управление, мониторинг и оценка на стратегиите:

1. разходи за заплати, както и задължителни по силата на нормативен акт разходи за социални и здравни осигуровки за персонала, обезщетения за временна неработоспособност и други, дължими от работодателя по силата на нормативен акт ;

2. разходи за външни услуги, възнаграждения и осигуровки, дължими от МИГ на експерти (физически или юридически лица), свързани с прилагането на стратегията (оценители, консултанти, външни експерти, счетоводно обслужване);

3. непреки разходи:

а) за услуги, непряко свързани с прилагането на стратегията (правни, одиторски);

б) разходи за наем на офис;

в) разходи за комуникация и външни услуги (телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги, топло- и електроенергия, вода, охрана на офиса, електронен подпис, застраховане на дълготрайни материални активи по смисъла на чл. 50, т. 2 от Закона за корпоративното подоходно облагане, закупени със средства от настоящия или предходния програмен период по подхода ВОМР);;

г) разходи за закупуване на офис консумативи и канцеларски материали;

д) разходи за наем на лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места за МИГ, които нямат закупен лек автомобил;

е) разходи за закупуване на гориво за лек автомобил;

ж) други непредвидени оперативни разходи.

4. разходи за командировки на екипа и членовете на колективния върховен орган на МИГ съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.);

5. разходи за закупуване на офис оборудване, обзавеждане и софтуер;

6. разходи за закупуване на един лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места, ако МИГ няма такъв или има закупен преди 2016 г.;;

7. разходи за обучения на екипа и членовете на колективния върховен орган във връзка с прилагането на стратегията за местно развитие;

9. разходи, свързани с публични отношения, разходи за организиране на срещи на МИГ, разходи за работа в мрежа, участие на екипа и членовете на колективния върховен орган в срещи с други МИГ;

10. разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и на Европейската селска мрежа за развитие на селските райони, както и на Европейската ЛИДЕР асоциация и други асоциации на МИГ;

11. финансови разходи, в т. ч. банкови такси за управление на сметки, такси за издаване на изискуеми документи;

12. разходи за мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР;

Б. Разходи за популяризиране на стратегията за ВОМР:

1. разходи за проучвания и анализи на съответната територия (териториални, икономически, социални и други анализи и проучвания);

2. разходи за популяризиране, информиране и публичност:

а) за създаване и поддръжка на интернет страница;

б) за създаване и реализиране на публикации в печатни и електронни медии и излъчвания в радио- и телевизионни медии на покани за организирани събития и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;

в) отпечатване на брошури, материали за обучение и други печатни материали, изработване на рекламни материали и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;

г) преводи;

д) изработка и монтаж на табели и билбордове за популяризиране на МИГ;

е) свързани с изготвяне на материали, подпомагащи потенциалните получатели на финансова помощ при разработването на дейности и подготовката на заявления;

ж) други разходи за популяризиране, информиране и публичност;

3. разходи за организиране на обучения, семинари и информационни срещи за местни лидери и за уязвими групи и застрашени от бедност целеви групи, включително роми, свързани с подготовка, изпълнение и отчитане на проекти и други, свързани с популяризиране на стратегията за ВОМР и прилагане на подхода.

Разходите, предвидени за дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране не може да надвишават 25 на сто от общия размер на публичния принос на ЕЗФРСР по стратегията;

Разходите за популяризиране на стратегията са най-малко 20 на сто от общия размер на разходите по мярката;

Непреките разходи не надвишават 15 на сто от средствата по т. А.1;

Средствата се планират до 30 септември 2029 г., като за последната година се планират най-малко 10 на сто от общия размер по мярката.

3. Общ размер на финансовата помощ - 1 460 000 лева

Мярка 2.3.2 „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“

1. Допустими дейности

Дейностите за сътрудничество и тяхната подготовка, които са включени в обхвата на стратегиите за Водено от общностите местно развитие следва да допринасят за развитието на територията на МИГ „Долни чифлик – Бяла“, чрез взаимодействие и реализиране на съвместни проекти.

Те включват:

- Разработване на съвместен продукт/услуга/дейност, вкл. разходи за материални и нематериални активи;
- Извършване на изследвания, проучвания и анализи, директно свързани със съвместния продукт/услуга/дейност;
- Реализиране на промоционални и маркетингови кампании;
- Организиране на заседания, обучения, семинари, съвместни събития, срещи с потенциални партньори или партньори по проекта;
- Извършване на информационни кампании, включващи организиране на срещи, конференции, публикуване и излъчване в медиите;
- Дейности по координация (извършване на разходи за наемане на допълнителен персонал, пътни разходи, разходи за нощувки и храна, хонорари за експерти, разходи за превод, разходи за комуникация).

Дейностите за сътрудничество трябва да отговарят на следните условия за допустимост:

- да са свързани и да водят до развитието на териториите, обхванати в конкретните стратегии на МИГ (вкл. МИГ „Долни чифлик – Бяла“);

- да съответстват на и да допринасят за постигане целите и приоритетите на стратегиите за ВОМР на МИГ „Долни чифлик – Бяла“ и на съответните местни инициативни групи и СПРЗСР;

- да се изпълняват съгласно сключено споразумение между МИГ „Долни чифлик – Бяла“ най-малко още една МИГ от България и/или МИГ, изпълняващи стратегии за ВОМР от друга държава – членка от ЕС;

- в партньорството за дейностите по сътрудничество могат да участват и други юридически лица от страната и чужбина със собствен финансов принос.

2. Допустими разходи

1. Разработване на съвместен продукт/услуга/дейност, вкл. материални и нематериални инвестиции;

2. Строително-монтажни или строително-ремонтни работи на територията на партньорите от Република България;

3. Други материални и нематериални активи;

4. Изследвания и проучвания, директно свързани със сътрудничеството, включително за издаване на становища;

5. Възнаграждения за външни експерти – физически или юридически лица за изпълнение на дейности, включително за преводачи;

6. Възнаграждения, свързани с координацията на планираните дейности на служители на МИГ;

7. Промоционални и маркетингови кампании за съвместния продукт/услуга;

8. Организиране и провеждане на обучения, семинари, съвместни събития и партньорски срещи;

9. Информираност – създаване на интернет страница за проекта, публикации в регионални медии, информационни конференции;

10. Публичност – изготвяне и разпространение на информационни материали и осигуряване на публичност, в т.ч. информационни табели;

11. Командировки на служителите на МИГ, експерти по проекта, включително преводачи, членове на колективния управителен орган и членове на колективния върховен орган на МИГ, както и други участници от територията в дейности, свързани с изпълнението на проекта, съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.);

12. Преводи (писмени и симултанни);

13. Пощенски и куриерски услуги;

14. Такси за издаване на документи, свързани с изпълнението на проекта.

3. Общ размер на финансова помощ по мярката – 200 000 лева.

6. Финансов план, включващ планираните средства от всеки фонд и всяка от финансиращите програми:

Код на мярката	*Име на мярката*	*Общо за периода на стратегията*	
		лева	*%*

	Мерки, финансирани от СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)		
Мярка 1.1.1	„Инвестиции в земеделските стопанства на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“	790 000	13,48%
Мярка 1.1.2	„Инвестиции за преработка на селскостопански продукти на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“	200 000	3,41%
Мярка 1.2.1	„Инвестиции за неселскостопански дейности на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“	1 460 000	24,91%
Мярка 2.1.1	„Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“	1 500 000	25,60%
Мярка 2.2.1	„Запазването на духовния и културния живот на населението на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“	250 000	4,27%
Мярка 2.3.1	„Управление, мониторинг, оценка и популяризиране на стратегията за ВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ (До 25% от средствата на ред „Общо средства за стратегията, финансирани от ЕЗФРСР)	1 460 000	24,91%
Мярка 2.3.2	„Сътрудничество и подготвителни дейности за него“	200 000	3,41%
	ОБЩО СРЕДСТВА ЗА СТРАТЕГИЯТА, ФИНАНСИРАНИ ОТ ЕЗФРСР	5 860 000	100,00%

Разпределението на средствата във финансовия план на стратегията за ВОМР беше изготвено с активното участие на заинтересованите страни и местната общност посредством изказани мнения и идеи по време на проведените събития и получени становища по електронната поща на МИГ. Финансовият план е изготвен в съответствие с индикаторите за мониторинг и оценка на стратегията и разпределението на средствата във финансовия план има за цел да доведе до постигане на очакваните резултати от изпълнение на включените в нея мерки, както следва:

Мярка 1.1.1 е част от мерките по СВОМР, предназначени за стопанския сектор (общо 41,81% от бюджета на СВОМР). Мярката се финансира със 790 000 лева (общо 13,48% от бюджета на СВОМР), като за определяне на размера се взеха предвид спецификите и характеристиките на територията на МИГ, на която селското стопанство е традиционно развит отрасъл, както и мнението и готовността на заинтересованите страни за участие с проекти на в нейното изпълненние.

Мярка 1.1.2 е част от мерките по СВОМР, предназначени за стопанския сектор (общо 41,81% от бюджета на СВОМР). Мярката се финансира с 200 000 лева (общо 3,41% от бюджета на СВОМР), като за определяне на размера се взеха предвид спецификите и характеристиките на територията на МИГ, както и мнението и готовността на заинтересованите страни за участие с проекти на в нейното изпълненние. На територията няма голям интерес от преработватели на селскостопански продукти да участват с проекти по мярката.

Мярка 1.2.1 е част от мерките по СВОМР, предназначени за стопанския сектор (общо 41,81% от бюджета на СВОМР). Мярката се финансира с 1 460 000 лева (общо 24,91 % от бюджета на СВОМР), като за определяне на размера се взеха предвид спецификите и характеристиките на територията на МИГ, както и мнението и готовността на заинтересованите страни за участие с проекти на в нейното изпълнение. Мярката привлече вниманието на най-голям дял от участниците в събитията по изготвянето и съгласуването на СВОМР. Поради големият интерес за изпълнение на проекти по мярката беше определен и съответния бюджет по нея.

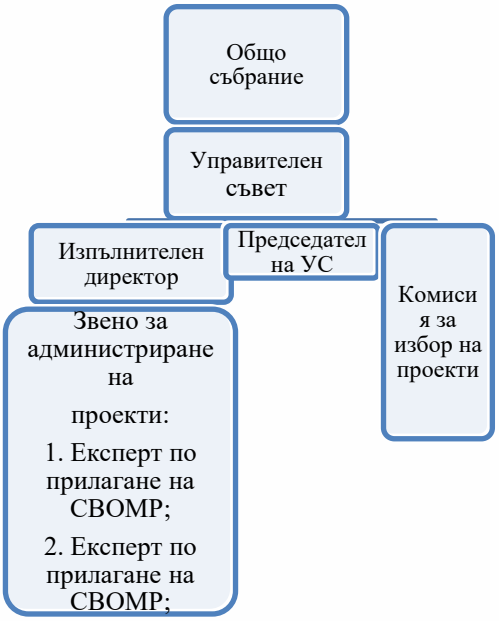
Мярка 2.1.1 е част от мерките по СВОМР, предназначени за публичния и нестопански сектор (общо 58,19% от бюджета на СВОМР) на територията на МИГ. Мярката се финансира с 1 500 000 лева (общо 25,60% от бюджета на СВОМР), като за определяне на размера се взеха предвид спецификите и характеристиките на територията на МИГ, както и мнението на заинтересованите страни относно важността за изпълнение на проекти по нея. Мярката очаквано привлече вниманието на всички участници в събитията по изготвянето и съгласуването на СВОМР, тъй като по нея се очаква подобряване на обществената инфраструктура. Поради важността на инвестициите по мярката за всички жители на територията на МИГ по нея беше определен най-високия бюджет в СВОМР.

Мярка 2.2.1 е част от мерките по СВОМР, предназначени за публичния и нестопански сектор (общо 58,19% от бюджета на СВОМР) на територията на МИГ. Мярката се финансира с 250 000 лева (общо 4,27% от бюджета на СВОМР), като за определяне на размера се взеха предвид спецификите и характеристиките на територията на МИГ, както и мнението на заинтересованите страни относно важността за изпълнение на проекти по нея. Мярката се оцени като важна за запазването на духовния живот и бюджетът й беше съобразен с нуждите на територията и мненията на всички участници в събитията по изготвянето и съгласуването на СВОМР.

Мярка 2.3.1 е част от мерките по СВОМР, предназначени за публичния и нестопански сектор (общо 58,19% от бюджета на СВОМР) на територията на МИГ. Мярката се финансира с 1 460 000 лева (общо 24,91 % от бюджета на СВОМР), като за определяне на размера на финансирането й се взе предвид важността й за успешното изпълнение на СВОМР. Всички участници в събитията по изготвянето и съгласуването на СВОМР единодушно подкрепиха мярката да се финансира с размера на средствата, предвиден във финансовия план.

Мярка 2.3.2 е част от мерките по СВОМР, предназначени за публичния и нестопански сектор (общо 58,19% от бюджета на СВОМР) на територията на МИГ. Мярката се финансира с 200 000 лева (общо 3,41% от бюджета на СВОМР), като за определяне на размера се взеха предвид спецификите и характеристиките на територията на МИГ, както и мнението на заинтересованите страни относно важността за изпълнение на проекти по нея. Бенефициент по мярката ще бъде МИГ „Долни чифлик – Бяла“, като в дейностите ще бъдат включени голям брой от жителите на територията на МИГ, които

изразят желание за това. Бюджетът й беше съобразен с нуждите на територията и мненията на всички участници в събитията по изготвянето и съгласуването на СВОМР.
7. Описание на уредбата за управление, мониторинг и оценка, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията: *(не повече от 6 страници);*
7.1. Организационна структура на МИГ: Сдружение местна инициативна група „Долни Чифлик и Бяла” (МИГ „Долни Чифлик и Бяла“) е юридическо лице с нестопанска цел за извършване на общественополезна дейност, регистрирано съгласно Закона за юридическите лица с нестопанска цел, с територия на действие общини Долни Чифлик и Бяла което представлява публично-частно партньорство с представители на широк кръг заинтересовани лица, вкл. уязвими групи и малцинства, в т. ч. роми от територията на действие на общини Долни Чифлик и Бяла. Сдружението се ръководи в своята дейност от приложимото законодателство на Република България, от своя устав и от следните принципи:доверие на местната общност; ангажиране на лидерите в общността; балансирано представителство на ключовите сектори; прилагане на публично-частно партньорство.

- *Организационна структура/схема.*	
7.2. Управление на МИГ:	
- *Органи за управление и контрол;*	Органите за управление и контрол на сдружението са **Общото събрание и Управителният съвет.** По

	решение на УС се създават помощни органи във връзка сосъществяване дейността на Сдружението. Върховният колективен орган на организацията е **Общото събрание**, което се състои от всички членове на сдружението. Функциите и отговорностите на общото събрание са представени в Устава на сдружението. Общото събрание изменя и допълва Устава, избира и освобождава членовете и председателя на Управителния съвет и определя възнаграждението им, взема решение за преобразуване или прекратяване на Сдружението, приема бюджета на Сдружението, взема решения относно дължимото и размера на членския внос или на имуществените вноски, приема основните насоки и програма за дейността на Сдружението, приема отчета за дейността на Управителния съвет, приема Стратегията за ВОМР на МИГ "Долни чифлик и Бяла" и измененията в нея, приема Стратегията за местното развитие, с която да кандидатства за финансиране пред УО на СПРЗСР, приема годишен доклад за дейността на МИГ "Долни чифлик и Бяла" съгласно изискванията на чл. 20, ал. 2 от ЗЮЛНЦ за предходната година и в предвидените от закона срокове представя същия пред Централния регистър на ЮЛНЦ за обществено полезна дейност към Министерството на правосъдието, отменя решенията на другите органи на Сдружението, които противоречат на закона, Устава или други вътрешни актове, регламентиращи дейността на Сдружението. Общото събрание се състои от **36 (тридесет и шест)**

	членове и включва представители на 52 % от населените места на територията на МИГ (представени са 12 от общо 23 населени места). Общото събрание (ОС) обединява **над 84 % от идентифицираните** в анализа заинтересовани страни. То се състои от следните сектори и заинтересовани страни: ПУБЛИЧЕН СЕКТОР – 2-ма представители, както следва: кмет на Община Долни чифлик; кмет на община Бяла; *СТОПАНСКИ СЕКТОР* – **17 представителя:** Земеделски сектор **– 4 представителя;** Микро предприятие и МСП – **12 представителя;** ЕТ – **1 представител**. *НЕСТОПАНСКИ СЕКТОР* – **17 представителя:** • Читалища - **7 представителя**; • Юридически лица с нестопанска цел – **6 представителя**; • Училищни настоятелства – **1 представител** • Физически лица – **3 представители.** Представителността по групи заинтересовани страни е, както следва: •**1от общо 2 групи** идентифицирани заинтересовани страни представители на **публичния сектор** – 1. Общински органи и общински администрации-кметове, заместник-кметове – 2 броя • **4 от общо 4 групи идентифицирани групи** заинтересовани страни, представители на стопанския сектор, както следва: *Земеделие – 4 бр.* *Строителство – 1 бр.*

	Хотелиерство и ресторантьорство – 2 бр. *Преработваща промишленост – дървопреработваща промишленост -1 бр.* *Търговия на едро и дребно –7 бр.* *Физически и юридически лица, развиващи дейност в сферата на услуги – Интернет услуги и ИКТ- 1бр.* *Едноличен търговец- 1бр.* **6 от общо 7 групи заинтересовани страни от нестопанския сектор,** както следва: *Читалища, читалищни дейци и други организации с нестопанска цел, развиващи културно-просветна дейност – **8 представители**;* *Сдружения/организации, развиващи дейност в сферата на образованието – училищни настоятелства – **1 представител**;* *Сдружения/организации с нестопанска цел, развиващи дейност в сферата на туризъм, спорт и отдих – **3 представители*** *Сдружения/организации с нестопанска цел, развиващи дейност в сферата на гражданското общество и социалните дейности(вкл.подкрепа за уязвими и малцинствени групи)- **2 представители**.* *Представители на уязвими групи от обществото- **1 представител**.* *Представители на църковни настоятелства, включ. Физически лица заинтересовани от развитието на духовния живот на територията - - **1 представител**.* *Представители на малцинствени групи-**1 представител***

	Така от всички **13 групи** заинтересовани страни в ОС на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ са представени **11 групи** заинтересовани страни, което представлява **84,61 %** представителност на заинтересованите страни. В Общото събрание делът на представителите на органи на изпълнителната или местната власт, на представители на стопанския сектор и на представителите на нестопанския сектор не превишава 49% от имащите право на глас. **Управителният съвет** се състои от пет лица, които са членове на сдружението, като един от тях е представител на публичния сектор – представител на община Долни чифлик, двама от представителите са от нестопанския сектор – едно сдружение с нестопанска цел и едно читалище, останалите двама представители са от стопанския сектор – един земеделски производител и едно дружество с ограничена отговорност. В Управителния съвет делът на представителите на органи на изпълнителната местна власт, на представители на стопанския сектор и на представителите на нестопанския сектор не превишава 49% от имащите право на глас. Членовете на Управителния съвет са избрани за срок от пет години. Всички имат постоянен адрес или работят или имат седалище на управление на действие на Сдружението. Управителният съвет представлява Сдружението чрез

	своя председател, осигурява изпълнението на решенията на Общото събрание, разпорежда се с имуществото на Сдружението при спазване на изискванията на Устава, подготвя и внася в Общото събрание проект за бюджет, подготвя и внася в Общото събрание отчет за дейността на Сдружението, определя реда и организира извършването на дейността на Сдружението и носи отговорност за това, взема решение относно създаването на помощни органи и приема правила за тяхната работа, определя структурата и щатното разписание на административния персонал на Сдружението, съгласно изискванията за минимален капацитет на финансиращите институции, приема и изключва членове, взема решение за участие в други организации, взема решения по всички въпроси, които по закон или съгласно Устава не спадат в правата на друг орган. Местната инициативна група има дял на представителите на публичния сектор, на представителите на стопанския сектор и на представителите на нестопанския сектор в органите на сдружението, непревишаващ 49 на сто от имащите право на глас съгласно чл. 28, ал. 1 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел, като по този начин нито един от секторите не доминира взимането на решенията. **Комисия за избор на проекти** /КИП/ е временен орган на миг, чиито състав се определя от Управителния съвет, назначават се със заповед на председателя на УС, във връзка с обявените покани за кандидатстване

	от МИГ и с цел подбор и одобрение на подадените проектни предложения за подпомагане. В състава на комисията за избор на проекти могат да бъдат включени служители на МИГ, членове на върховния колективен орган и външни експерти оценители.
- Описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.	**Изпълнителният директор** на МИГ Долни чифлик и Бяла се избора и от Управителния съвет, като правомощията му се определят в устава на сдружението и в трудовия му договор. Той изпълнява оперативното ръководство по прилагане на СВОМР, управлява звеното за администриране на СВОМР, изготвя годишни и междинни, доклади и заявки за плащане. За дейността си изпълнителният директор се отчита пред управителния съвет и общото събрание. Съгласно предоставените от УО на СПРЗСР изисквания към местните инициативни групи за програмен период 2023 -2027 при избора на изпълнителен директор ще се спазват следните изисквания: пълен работен ден (координиращи и ръководни функции); завършено висше образование, най-малко степен „магистър“; общ трудов стаж най-малко 5 години; управленски опит най-малко 2 години; опит в реализиране на проект, програма или стратегия със стойност над 200 хиляди лева, финансирани от ЕС или от други международни донори. Сключеното предварително споразумение за позицята е с човек с над 13 години опит в управлението на проекти, програми финансирани от националнани и европейски договори. Опит по прилагане и управление на СВОМОР

	над 7 години. Управленски опит над 7 години. **Експертите по прилагане на СВОМР (2 бр.)** ще бъдат назначени на пълен работен ден с функции по информиране, подпомагане и мониторинг на проекти, участие в комисии по избор и контрол и др. Изискванията към експерт са той да има завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“, общ трудов стаж най-малко две години. Опит в управление и мониторинг на проект, програма или стратегия със стойност над 100 хиляди лева, финансирани от ЕС или от други международни донори. Работата на експертите по прилагане на стратегията ще включва административна проверка на проектите, мониторинг на проектите, вкл. посещение на място, изготвяне и поддържане на бази данни на бенефициентите и на техните проекти. Експертите по прилагане на СВОМР ще подпомагат одобрените кандидати при подготовка на заявка за плащане, ще предоставя информация и участва визготвянето на годишни доклади, отчети и оценки. Единият експерт, с когото е сключено предварително споразумение е с богат опит в управлението на програми и проекти финансирани от национални и европрейски програми- над 11 години като експерт „Програми и проекти“ в Община Бяла и една година в МИГ „ Долни чифлик и Бяла“ Другият експерт е с над 7 години опит в прилагането на СВОМР. При необходимост за изпълнение на дейностите по СВОМР, допълнително може да бъдат сключени временно на

	граждански договори външни експерти, притежаващи необходимата квалификация за изпълнение на конкретни задачи.
7.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР:	
- *Административен капацитет;*	Местна инициативна група „Долни чифлик и Бяла" е създадена в резултат на изпълнение на проект по под мярка 431-2 Придобиване на умения и постигане на обществена активност за потенциална местна инициативна група на територията на Общините Долни чифлик и Бяла - 431-2-03-57/18.09.2008 в периода 2007-2013 г. МИГ е изпълнявала 2 проекта по подмярка 19.1, проекти по подмярка 19.3 - проектни за вътрешно-териториално сътрудничество и транснационално сътрудничество, съответно с МИГ „Котел, Сунгурлале и Върбица" и с МИГ „ Горьенска Кошарица" от Словения. Местна инициативна група „Долни чифлик и Бяла" се е утвърдила като сдружение ползващо се с голямо обществено доверие. Капацитетът на екипа, с който са сключени предварителни споразумения за длъжността изпълнителен директор и експерти по прилагане на ВОМР е огромен, което се вижда и от приложените към допълнителни документи 3 броя CV-та. МИГ „Долни Чифлик и Бяла" изпълнява успешно СВОМР за програмен период 2014 -2020 г.
- *Материално – технически капацитет;*	МИГ „Долни Чифлик и Бяла" разполага с офис намиращ се в гр. Бяла, с подходящо обзавеждане и оборудване *(Приложение – инвентарна книга).* Офисът е **достъпен за лица с увреждания** и инвалидни

	колички. Разполага с помещение в което има 3 оборудвани работни места за екипа на МИГ с достъп до интернет, **зала за срещи, конференции и обучения**, както и **помещение за съхранение** **на документи и архив**. МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ разполага и с помещение в община Долни чифлик (в село Оряхово), което ще обслужва в отделни дни от седмицата населението на община Долни чифлик. МИГ разполага с интернет сайт с адрес: https://www.mig-db.org/.
- *Финансов капацитет;*	МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ е в състояние да осигури финансов ресурс, необходим за точното и навременно изпълнение на планираните за ВОМР дейности и резултати. В следствие на ширококата обществена подкрепа, от общините са събрани средства в размер на 5000 лв., ***(Под 5 % от** размера на финансовия ресурс за управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популчризиране*), които да обезпечат финансовия капацитет. *(Приложение - копие на банково извлечение от сметката на МИГ).*

7.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:

Съгласно Наръчника за оценка на Европейската комисия мониторингът и оценката предоставят доказателствената база, която позволява на МИГ да потвърди логиката на СВОМР, да провери дали се постигат планираните резултати и да види какви подобрения са необходими.

Мониторингът се състои в преброяване на нещата и проследяване на дейностите. Бройките - събития, участници, проекти - са данни за мониторинг. Важно е да бъде ясно каква информация наистина е необходима за управление, контрол, демонстриране на напредък и накрая за оценка.

Оценката е периодична оценка на дизайна, изпълнението и резултатите от текущ или завършен процес. В контекста на ВОМР оценката може да оцени стратегията за местно развитие и/или работата на МИГ. Целта е да се помогне при вземането на решения, да се установят постиженията или стойността, да се

получи представа за предишни или съществуващи инициативи, да се даде възможност за размисъл и да се помогне за идентифициране на бъдещи промени.

Мониторингът и оценката са тясно свързани помежду си. Мониторингът проследява напредъка спрямо малък брой предварително установени цели/индикатори- докато оценката надхвърля крайните резултати за оценка на резултатите, идентифициращи както планираните, така и непредвидените ефекти. Независимо от това, основата за дейностите по оценка са данните от мониторинга.

Системата за мониторинг на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ предвижда постоянна и систематична проверка на изпълнението на СВОМР – по отношение на бюджет, проектни предложения, договори, изпълнение на дейности по проектите, финансирани по мерките. Мониторингът генерира количествени данни и дава обратна информация относно текущото изпълнение на мерките, проследявайки евентуално отклонение от специфичните цели и приоритетите на СВОМР и давайки основа за корекции при необходимост. Мониторингът допринася за отчетността на публичните разходи и носи ценна информация за оценката на мерките. Чрез системата за вътрешен мониторинг качеството и степента на изпълнение на Стратегията за ВОМР ще бъде наблюдавано, контролирано и оценявано от екипа на МИГ „Долни чифлик и Бяла“. Това ще се извършва посредством ежедневно проследяване на напредъка и посредством изпълнението на индикаторите по СВОМР. Системата за наблюдение и оценка има за цел да обезпечи надеждна и актуарна информация за параметрите на прилагане на Стратегията във всеки един момент, когато това е необходимо.

Въз основа на събраната информация, МИГ ще подготвя докладите са за изпълнение на Стратегията за ВОМР и ще се отчита пред местната общност и пред съответните управляващи органи на програмите, финансиращи стратегията.

Екипът на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ ще осъществява ежедневен контрол на постигнатия напредък по приетите индикатори и ще извършва преглед на регистрираните проекти, сумите по сключените договори, ще извършва и текущ контрол на изпълнението на дейностите на проектите и стратегията, ще изготвя ежемесечни отчети за постигнатите резултати в съответствие със заложените индикатори. Екипът на МИГ ще поддържа актуална информация по отношение на напредъка по изпълнението на СВОМР, като редовно ще проследява заложените индикатори и постигнатите резултати, за да може своевременно да нанесе корекции в процеса на администриране и изпълнение на СВОМР. Събраната от МИГ информация ще бъде поддържана в съгласуван формат, съответстващ на системата за наблюдение на управляващите органи.

Оценката на СВОМР ще се извършва периодично – на една година, като периодът може да бъде определен от УС на МИГ. При оценката на изпълнението на СВОМР ще бъдат взети предвид докладите от мониторинга, упражняван от екипа на МИГ, както и цялата останала информация, касаеща прилагането на Стратегията. Оценките на Стратегията, които ще се извършват по време на нейното изпълнение са текущи оценки, а оценката, която ще се извърши в нейния край е окончателна оценка. Оценките на СВОМР ще бъдат извършвани от външни експерти и при необходимост ще включват и външен счетоводен одит. Текущите оценки за прилагането и изпълнението на СВОМР ще се извършват в края на предходната и началото на следващата година, с цел отчитане годишните резултати, извършване на анализ на напредъка на изпълнението и предприемането на коригиращи действия при необходимост. Освен текущите оценки ще бъде извършена и една междинна оценка, както и

окончателна оценка за цялостното изпълнение на Стратегията, която ще се възложи на външни експерти, които да оценят ефективността на използваните мерки, въздействието върху социално-икономическата обстановка; степента на постигане на целите, приоритетите, мерките и постигнатите резултати. В резултат на извършените оценки се очаква да бъдат направени изводи и препоръки за по нататъшните насоки за развитие на МИГ „Долни чифлик и Бяла“.
8. Описание на прилагането на хоризонталните принципи на ЕС съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060 при изпълнението на стратегията: *(не повече от 2 страници)*
МИГ „Долни чифлик и Бяла“ прилага стратегия за ВОМР за периода 2014 – 2020 г. стриктно изпълнявайки хоризонталните принципи на Европейския съюз. За периода на изпълнение на СВОМР тези принципи трайно се установиха на територията на МИГ и станаха неизменна част от прилагането на подхода ВОМР. При подготовката и прилагането на СВОМР за програмния период 2023 – 2027 г. МИГ гарантира спазването на хоризонталните принципи на ЕС съгласно чл. 9 на Регламент (ЕС) 2021/1060. Принципът на равенство между половете е стриктно съблюдаван в процеса на разработване на Стратегията, вкл. при участието на заинтересованите страни в провежданите проучвания, срещи, обсъждания, консултации и др. информационни събития. Всички мерки от Стратегията за ВОМР на МИГ са разработени при ясно прилагане на принципа на равенство между половете, с оглед осигуряване на равна икономическа независимост на мъжете и жените, равно заплащане за равностоен труд, насърчаване съвместяването на професионалния и личния живот на жените и др., насърчаване на предприемачеството, вкл. на женското предприемачество. Този принцип ще се спазва през целия период на прилагане на Стратегията. Стратегията за ВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ за програмен период 2014 – 2020 г. има съществен принос за утвърждаване на принципа на равните възможности. Стратегията за ВОМР 2023 – 2027 г. ще надгради върху постигнатите резултати на територията на МИГ по отношение на утвърждаването на принципа на равните възможности през целия период на своето прилагане. Стратегията за ВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ е изготвена и ще се прилага при стриктно съблюдаване на условията за превенция на всякакви форми на дискриминация и по-специално чрез превенция на дискриминацията по какъвто и да е признак. Постигането на целите и приоритетите на Стратегията за ВОМР ще се извършва с оглед насърчаване на устойчивото развитие, посочена в член 11 от ДФЕС.